500 .UA РОКІВ РЕФОРМАЦІЇ

Юлія Береза,
Софія Прокопчук,
Світлана Филипчук
та інші

П’ять великих реформаторів

посібник для вчителів
недільної школи

Юлія Береза, Софія Прокопчук,
Світлана Филипчук та інші

П’ять великих реформаторів

посібник для вчителів недільної школи

Головний редактор *Олександр Ярмушко*
Відповідальний редактор *Олена Медведєва*
Теологічний редактор *Валерій Антонюк*
Літературний редактор *Олена Ярмушко*
Комп'ютерна верстка та дизайн *Андрій Тригуба*

Ю. Береза, С. Прокопчук, С. Филипчук та ін.
П'ять великих реформаторів. Посібник для вчителів недільної школи. — К., 2017. — 55 с.

Ця програма написана для дітей недільних шкіл, підліткових клубів, таборів та для тих, хто вивчає християнську етику у загальноосвітніх школах. Розрахована на учнів середнього та старшого шкільного віку. Уроки рекомендовано провести в рамках відзначення 500-річчя Реформації.

Ісус Христос, святі апостоли Петро та Павло, сьогоднішня церква та людське серце — головні герої п'яти уроків, адже саме вони реформували і продовжують реформувати суспільство.

Програма цікава усім, хто хоче реально вплинути на долю дитини зокрема та України загалом.

© Комітет дитячого та підліткового служіння ВСЦ ЄХБ
© Юлія Береза, Софія Прокопчук, Світлана Филипчук

ЗМІСТ

Передмова 4

Ісус Христос — Реформатор Своєї епохи 5
(С. Прокопчук)

Апостол Петро — перші кроки у реформації проповіді Євангелія 19
(С. Прокопчук)

Апостол Павло — реформатор язичництва 33
(Ю. Береза)

Церква — реформатор України 41
(С. Филипчук та ін.)

Твоє серце — реформатор сьогодення 47
(С. Филипчук та ін.)

ПЕРЕДМОВА

Друзі, Ви взяли до рук програму «П'ять великих реформаторів», яка написана для викладання у недільних школах з нагоди відзначення в Україні 500-ліття Реформації.

Цей посібник — плід роботи групи посвячених талановитих людей. Над створенням програми активно працювали люди, котрі вбачають у реформації церкви значний поштовх до змін.

Посібник побачив світ завдяки плідній співпраці комітету дитячого та підліткового служіння (ДПС) Всеукраїнського союзу церков ЄХБ з авторським цехом комітету ДПС Рівненського обласного об'єднання церков ЄХБ.

Авторами уроків є Софія Прокопчук, заступник директора з навчально-реабілітаційної роботи Рівненського навчально-реабілітаційного центру «Особлива дитина», Юлія Береза, викладач української мови та літератури Рівненського кооперативного економіко-правового коледжу, Світлана Филипчук, доцент кафедри релігієзнавства і теології, кандидат історичних наук Національного університету «Острозька академія» та її студенти.

Хто ж ці великі реформатори, про які йде мова в уроках? Незмінний Ісус Христос, Котрий, розпочавши реформацію на ізраїльській землі дві тисячі років тому, продовжує її і досі по усьому світові. Святі апостоли Петро та Павло, які залишивши свою звичну «юдейську зону комфорту», пішли до язичників з проповіддю Євангелія. Також Церква Христова, що здатна реформувати будь-яке суспільство, і, звісно, наше з вами серце, котре може змінити нас самих і те, що довкола нас.

Що ж до приурочення Реформації, то слід зазначити, що Реформація (від лат. *reformatio* — перетворення, виправлення) — церковно-релігійне, духовно-суспільне та політично рухове оновлення в країнах Західної та Центральної Європи у XVI столітті, спрямоване на повернення до біблійних першоджерел християнства, яке набуває форми релігійної боротьби проти католицької церкви і папської влади. У широкому значенні слова, реформація — це відновлення, перетворення або перебудова, поновлення або повернення колишнього, але поліпшеного стану. А це значить, що вона може відбуватися щодня, щогодини, щохвилини з тими людьми, які беруть до рук Святе Письмо і читають його. Слово за словом...

Ісус Христос — Реформатор Своєї епохи

Урок 1

Подія: очищення храму; Ісус уздоровлює в суботу сухорукого; Ісус і самарянка.

Мета:

- ***освітня:*** з'ясувати з дітьми, що найбільшою реформою Ісуса Христа було вчення про любов;
- ***виховна:*** виховувати в дітей чесноти, які допоможуть їм стати справжніми християнами;
- ***розвивальна:*** розвивати в дітей бажання жити згідно з заповідями Ісуса Христа.

Біблійна основа: Марка 11:15-17, Луки 6:6-11, Івана 4:5-27.

Найважливіша думка уроку: Ісус Христос змінив мислення ізраїльтян, які шукали Бога.

> **Ключовий вірш:** *«На Мені Дух Господній, бо Мене Він помазав, щоб Добру Новину звіщати вбогим. Послав Він Мене проповідувати полоненим визволення, а незрячим прозріння, відпустити на волю помучених, щоб проповідувати рік Господнього змилування»* **(Луки 4:18-19).**

Обладнання: Біблія; презентація до уроку; два конверти з буквами; кошик, подарунки із прикріпленими до них завданнями; листівки, набори для виконання творчої роботи у техніці «квілінг», клей, ножиці.

ХІД УРОКУ

І. ВСТУПНА ЧАСТИНА

Підготуйте листівки, на яких напишіть позитивні риси людського характеру: повага, чесність, відповідальність, доброта, співчуття, сміливість, надійність, відданість, правдивість, жертовність, милосердя, терпіння, наполегливість, працьовитість, мудрість, рішучість, впевненість, цілеспрямованість, вірність, любов.

Коли діти будуть заходити в приміщення класної кімнати, запропонуйте їм обрати листівку, де записана одна з чеснот. Наголосіть, що до листівок повернетеся наприкінці уроку.

Вітання. Налагодження контакту з класом.

Спів. Заспівайте улюблену пісню, яку діти пам'ятають ще з християнського табору.

ІІ. ОСНОВНА ЧАСТИНА

1. Інсценізація

Заходить чоловік, який уособлює Мартіна Лютера (*далі — Мартін Лютер*). Він одягнений у чорне довге вбрання (на зразок католицького священика), в руках тримає Біблію.

Мартін Лютер *(слайд №2 презентації):* Guten Tag (Ґутен Таґ)! Так вітаються у моїй країні, а у вашій чудовій Україні кажуть: «Доброго дня!»

Відповідь дітей, учителя: Доброго дня!

Вчитель: Я запросила на урок людину, яка відома сьогодні багатьом у світі. У цього чоловіка гострий розум і винятково пам'ять. Це — майстер слова і дуже працьовита людина. Так-так, шановний (*звертається до Мартіна Лютера*), адже це Ви заклали основу нормативної письмової німецької мови, це ваш переклад Біблії залишається до цього часу найпопулярнішим німецьким перекладом.

Мартін Лютер: Не думаю, що це надзвичайні речі... Я робив це тому, що вважав своїм обов'язком. Прагнув щось зробити для Господа. Найбільше, чим я пишаюся, так це тим, що досліджував, вивчав, щоденно читав Слово Боже — ось цю Книгу (*показує Біблію*). Це допомогло мені у житті. Не зможу вам передати почуття, які охопили мене в бібліотеці Ерфуртського університету, коли будучи студентом, я вперше взяв у руки Біблію. Ця Книга надзвичайно сподобалася

мені, і я дуже хотів, щоб колись мені пощастило мати власну. Бажаю вам, молоді люди, щоб у кожного з вас була ця Книга і щоб ви її щоденно читали.

Вчитель: Дякуємо вам за побажання. Знаємо з історії, що Ви свого часу протестували проти зловживань у церкві. Що можете нам про це розповісти?

Мартін Лютер: Чим більше я читав Слово Боже, тим більше я починав розуміти, як Бог ставиться до грішника. Римо-католицька церква поширювала вчення про те, що після смерті грішник певний час відбуває покарання. Вважалося, що цей час можна скоротити за допомогою індульгенцій, які Папа видавав за гроші. Такі священики мали гарні прибутки з продажу індульгенцій простим людям. Багато хто вважав індульгенції страхуванням перед майбутніми гріхами. Я не міг миритися з такими вчинками духовенства, адже досліджуючи Святе Письмо, розумів, що людина не може торгуватися з Богом. Я звинуватив тогочасне духовенство у фінансових, доктринальних і релігійних зловживаннях, не бажаючи бунту, а реформи.

Вчитель: Дякуємо вам. Думаю, що діти візьмуть до уваги ваші слова і будуть більше приділяти увагу читанню Біблії.

Мартін Лютер: Дякую вам за запрошення. На жаль, я змушений вас покинути. У мене сьогодні ще одна зустріч. Перш ніж піти, хочу помолитися з вами.

2. Молитва

«Творче неба і землі, всього видимого і невидимого! Хай прославиться Ім'я Твоє через нас, наші слова та вчинки. Дякуємо Тобі, що Ти відкриваєшся нам через Слово Своє Святе, даєш розуміння правди Твоєї і навчаєш нас істини. Просимо Тебе, Господи, збережи нас від злих вчинків. Направ нас на стежки праведності. Все це ми просимо в Ім'я Отця, Сина і Святого Духа. Амінь».

Мартін Лютер: До побачення! Auf wiedersehen (Ауф відерзеєн) (*виходить*).

3. Гра-зачіпка

Вчитель пропонує продовжити урок грою.

Діти об'єднуються у дві підгрупи. Кожній групі вчитель дає конверт із набором букв. У одному конверті букви: Е, Р, Ф, А, Р, Р, О, М, Т, О.
В іншому конверті букви: І, Я, Р, Ф, Ц, Е, О, М, А, Р.

Завдання: за 3-4 хвилини скласти із набору букв одне єдине слово — іменник.

Умова: жодна буква не має залишитися, інакше, завдання вважатиметься невиконаним.

Правильно виконане завдання: РЕФОРМАТОР, РЕФОРМАЦІЯ.

Обговорення гри: Як ви розумієте значення слова «реформація»? (*Відповіді-міркування дітей*).

У широкому сенсі слова *(слайд №3)* **реформація** — це відновлення, перетворення або перебудова, поновлення або повернення колишнього, але поліп-

шеного стану (інституції, суспільства, держави). Докорінні перетворення у різних галузях державного або суспільного життя. **Рефо́рма** (*лат. reform, фр. réforme*) — перетворення, виправлення.

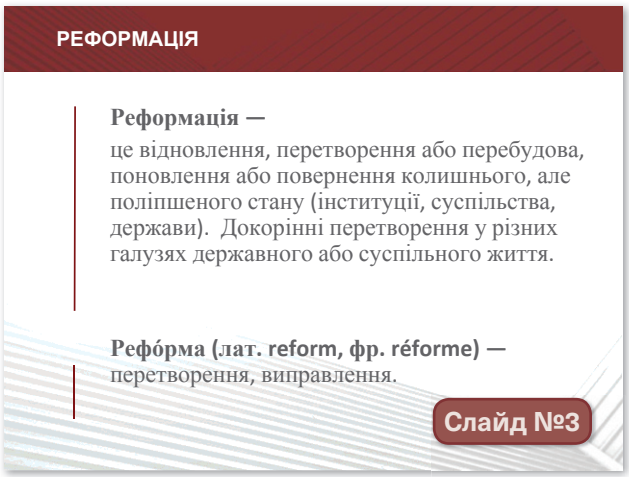

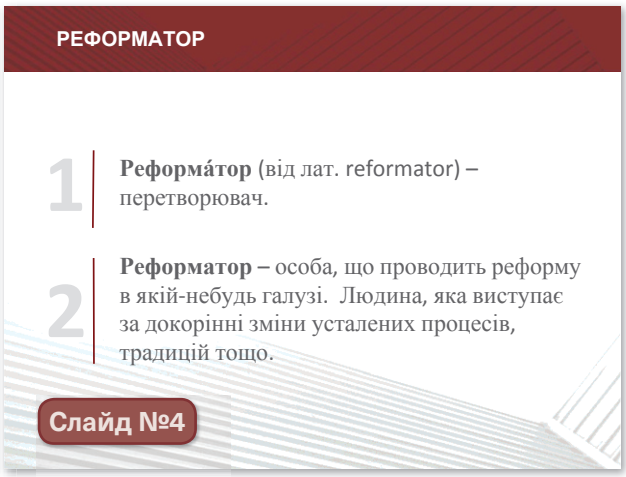

З'ясувавши поняття слова «реформація», нам буде легко дати визначення слову «реформатор». Отже, на вашу думку, хто такий «реформатор»? (*Відповіді-міркування дітей*).

Значення цього слова можемо пояснити так (*слайд №4*) *рефо́рматор* (від *лат. Reformator*) — перетворювач. Реформатор — особа, що проводить реформу в якійсь галузі. Людина, яка виступає за докорінні зміни усталених процесів, традицій тощо.

Запропонуйте дітям уважно розглянути два слайди (№5 і №6).

Запитання вчителя	Передбачувана відповідь дітей
Що ви бачите на слайді №5?	Зображення сумних людей; людей, що плачуть; бідних людей; людей, які б'ють когось; злих людей. Малорозвинену країну, книжку (Біблію).
Які відчуття у вас виникли після перегляду слайду?	Негативні. Сум. Зло. Злість.

Охарактеризуйте одним словом побачене на слайді.	Зло. Ненависть. Гріх.
Що ви бачите на слайді №6?	Зображення веселих людей, які радіють, посміхаються, турбуються про когось, спільно щось вирішують, читають книжку (Біблію).
Які відчуття у вас виникли після перегляду цього слайду?	Позитивні. Радість. Щастя.
Охарактеризуйте одним словом побачене на слайді.	Любов. Добро. Турбота. Спокій.

Пояснення (*слайд №7*): Переглянувши обидва слайди, ми пережили різні емоції. Зображення слайду №5 уособлюють злі вчинки, а слайд №6 зображує добро. Зверніть увагу: на одному і на другому слайді є книга. Це — Біблія. На слайді №5 вона закрита. Можемо зробити висновок, що її не читають. Ось чому тут стільки зла, ненависті, гріха.

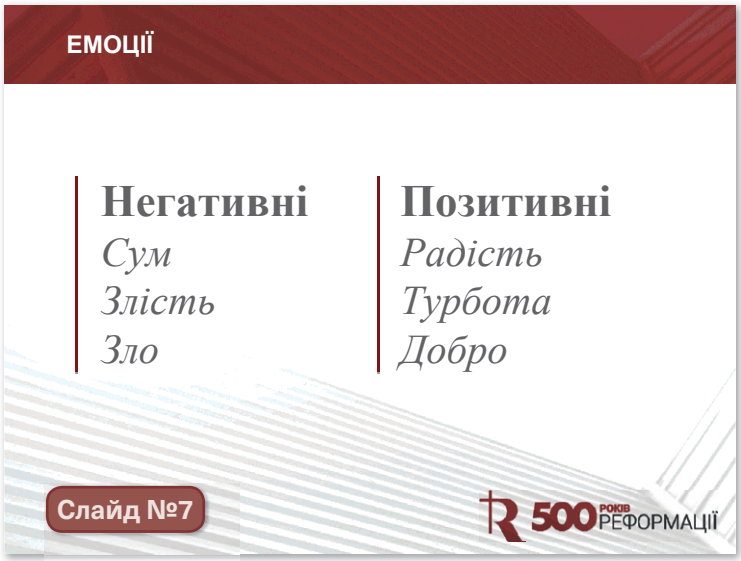

На слайді №6 усе навпаки. Тут люди читають Слово Боже. Ось чому тут панує радість, турбота, мир і спокій. Зверніть увагу, Господь дав Слово Своє усім людям, але одні читають, досліджують, пізнають Його святі істини, наповнюють свої серця ними і живуть згідно з тим, як навчає Слово Боже, а інші... Що ж роблять інші? Вони ігнорують Святе Письмо, ігнорують науку Самого Творця, живуть за власними правилами. Це призводить до гріхопадіння.

Головне завдання людини — викорінити з життя усі гріхи. Уявіть, що ми (якимось дивним чином) вирішили всі проблеми: війни, тероризм, забруднення навколишнього середовища, хвороби, безробіття... Тоді ми змогли б розпочати життя, як кажуть у народі, з нової сторінки. Однак дуже швидко все повернулося б назад. У світі знову виникли б ті ж самі проблеми, що і були до цього.

Світ потребує значно глибших змін, потужнішої реформації, ніж зовнішня тимчасова зміна поведінки.

Суть ілюстрації полягає в тому, щоб наочно продемонструвати дітям ті зміни, які відбуваються з людьми, котрі живуть без пізнання Бога, не читають Біблії, і тих, котрі читають Слово Боже і виконують Його заповіді. Ілюстрація має допомогти зрозуміти, що потрібно робити, щоб реформуватися із середини і стати християнином.

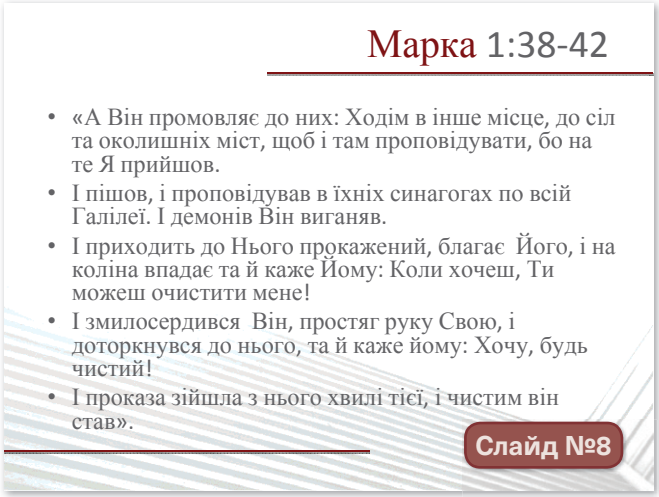

Ознайомлення дітей із темою уроку (*слайд №8*). Сьогодні ми дізнаємося про Ісуса Христа як Реформатора Ізраїлю. Більш як 2000 років тому Ісус жив на землі. Зціляв хворих, воскрешав мертвих, вчив людей бути милосердними, любити один одного, як самого себе.

Його земне життя є яскравим прикладом того, як можна жити без гріха.

4. Виклад нового матеріалу

Учні читають уривок із Біблії — Євангеліє від Марка 11:15-17, Луки 6:6-11, (Івана 4:5-27) і разом уголос обмірковують прочитане.

В Ізраїлі існували такі ж самі проблеми, як і в будь-якій державі: гордість, зарозумілість, несправедливість, бідність та багато інших. Усі вони не могли залишити Христа байдужим. Як свідчать сторінки Біблії, Ісус глибоко співпереживав і співчував людям в їхніх утисках:

Марка 1:38-42 (*слайд №8*): «*А Він промовляє до них: Ходім в інше місце, до сіл та околишніх міст, щоб і там проповідувати, бо на те Я прийшов. І пішов, і проповідував в їхніх синагогах по всій Галілеї. І демонів Він виганяв. І приходить до Нього прокажений, благає Його, і на коліна впадає та й каже Йому: Коли хочеш, Ти можеш очистити мене! І змилосердився Він, простяг руку Свою, і доторкнувся до нього, та й каже йому: Хочу, будь чистий! І проказа зійшла з нього хвилі тієї, і чистим він став*».

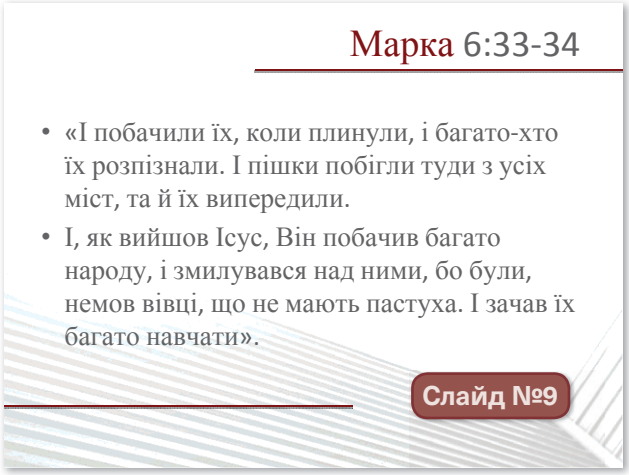

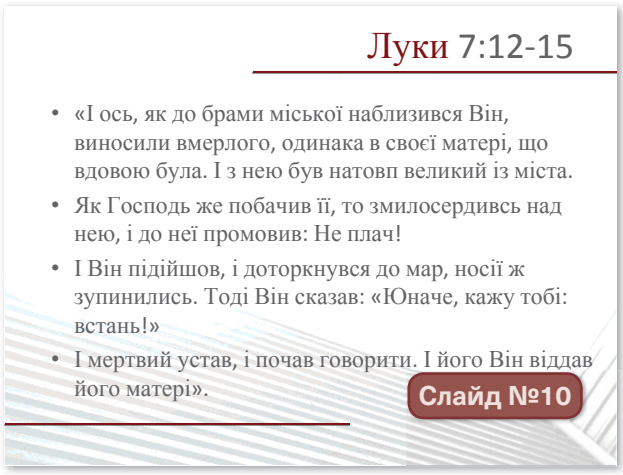

Марка 6:33-34 (*слайд №9*): «*І побачили їх, коли плинули, і багато-хто їх розпізнали. І пішки побігли туди з усіх міст, та й їх випередили. І, як вийшов Ісус, Він побачив багато народу, і змилувався над ними, бо були, немов вівці, що не мають пастуха. І зачав їх багато навчати».*

Луки 7:12-15 (*слайд №10*): «*І ось, як до брами міської наблизився Він, виносили вмерлого, одинака в своєї матері, що вдовою була. І з нею був натовп великий із міста. Як Господь же побачив її, то змилосердивсь над нею, і до неї про-*

мовив: Не плач! Він підійшов, і доторкнувся до мар, носії ж зупинились. Тоді Він сказав: «Юначе, кажу тобі: встань!» І мертвий устав, і почав говорити. І його Він віддав його матері».

Зі сторінок Біблії ми дізнаємося про внутрішню духовну силу, яка виявлялася у рішучих діях Ісуса. Згадаймо історію, яка оповідає про те, як Ісус Христос прогнав торговців із храму. Він бачить, що стара релігійна система спрямована лишень на форму, а сам зміст втрачений. **Марка 11:15-17** (*слайд №11*): «*І прийшли вони в Єрусалим. А як Він у храм увійшов, то став виганяти продавців і покупців у храмі, і поперевертав столи грошомінам та ослони продавцям голубів. І Він не дозволяв, щоб хто річ яку носив через храм. І Він їх навчав і казав їм: Хіба не написано: Дім Мій буде домом молитви в народів усіх, ви ж із нього зробили печеру розбійників!*»

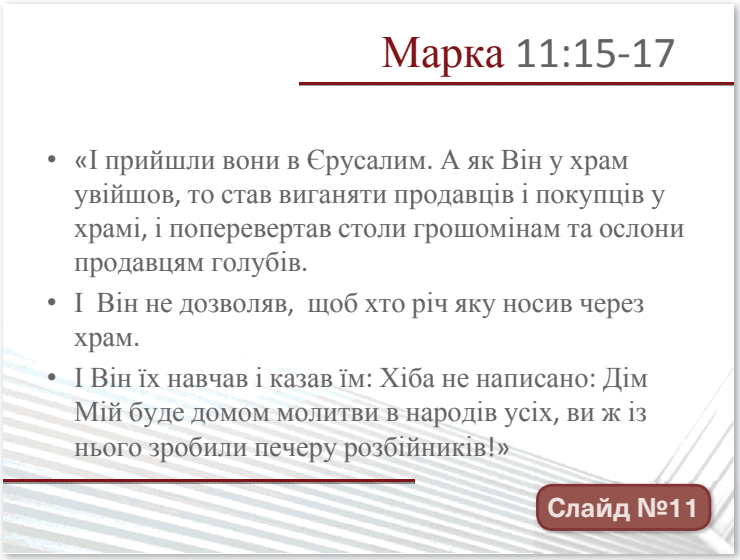

А ось ще одна історія, яка свідчить про Ісуса як Реформатора. **Луки 6:6-11** (*слайд №12*): «*І сталось, як в іншу суботу зайшов Він до синагоги й навчав, знаходився там чоловік, що правиця йому була всохла. А книжники та фарисеї вважали, чи в суботу того не вздоровить, щоб знайти проти Нього оскарження. А Він знав думки їхні, і сказав чоловікові, що мав суху руку: Підведися, і стань посередині! Той підвівся і став. Ісус же промовив до них: Запитаю Я вас: Що годиться в суботу робити добре, чи робити лихе, душу спасти, чи згубити? І, позирнувши на всіх них, сказав чоловікові: Простягни свою руку! Той зробив, і рука його стала здорова! А вони переповнились лютістю, і один з одним змовлялись, що робити з Ісусом?*»

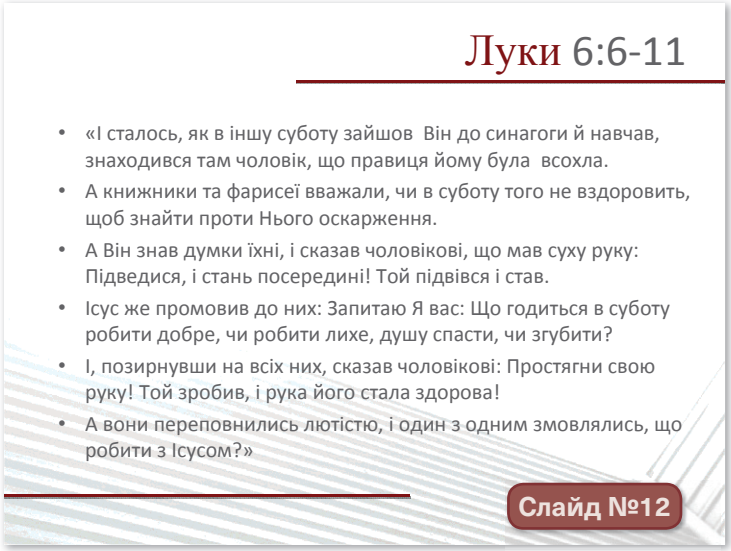

Його докази завжди діють як спалах блискавки. Він змушує замовкнути своїх супротивників. Коли фарисеї обурювалися через те, що Він зціляв хворих у суботу, Він просто запитав у них: «*Чи належить в суботу добро робити, чи зло робити, душу спасти, чи погубити? Якщо у кого з вас осел або віл упаде в колодязь, чи не одразу ж витягнете його і в день суботній?*»

У погляді Ісуса відображалася глибока скорбота, коли Він дивився на пихатих фарисеїв. Він бачив їхні жорстокі, затверділі серця.

Розгляньмо ще одну історію з життя ізраїльтян (*слайд № 13*) — **Івана 4:5-27** (*зачитайте або перекажіть усю історію).*

Відбувається цікава зустріч, яка ілюструє, що Христос знаходить спільну мову з різними людьми. Адже ця жінка з Самарії, імені якої ми навіть не знаємо, не займала високого соціального становища, не належала до Богом вибраного юдейського народу, навіть мала певні соціальні проблеми.

Розгляньмо цей уривок Євангелія. Христос іде в Галілею дорогою, якої зазвичай уникали ізраїльтяни. Вони негативно ставилися до самарян і тому обходили їх землю правим боком Йордану. Таке ставлення склалося історично. Самаряни були нащадками двох груп людей: залишки корінних ізраїльтян, які не були депортовані після падіння Північного царства в 722 р. до Р. Х., і іноземні колоністи, яких привезли з Вавилону та Мідії ассирійські завойовники, що робилося з метою заселення земель лояльним до Ассирії населенням.

Між євреями і самарянами існувало богословське протистояння, тому що останні відмовилися поклонятися Богові в Єрусалимі. Після повернення євреїв з вигнання самаряни перешкоджали відбудові Єрусалима, а в II ст. до Р. Х. допомагали сирійцям у війні проти євреїв. 128 р. до Р. Х. єврейський первосвященик помстився і спалив самарійський храм на горі Гарізім. Майже п'ять століть ці народи ворогували, не спілкувалися один з одним.

Те, що ця самарянка прийшла до колодязя одна, а не з іншими жінками, не є випадковим і показує, що вона не мала прихильності з боку своїх співвітчизниць. У її випадку — через аморальні зв'язки з чоловіками. Хоча єврейські вчителі застерігали від розмов із жінками, вони особливо настирливо радили уникати самарянок, які, як вони стверджували, нечисті від народження. В інших стародавніх джерелах йдеться, що навіть попросити води у самарянки могло означати загравання з нею, особливо якщо вона наодинці і відома своєю недоброю репутацією.

Ця розмова, на думку кожного із ворогуючих народів, узагалі не мала б відбутися. Ісус перебував на «ворожій» території, і жінка була незнайома. Його звернення відразу ж здивувало самарянку. Ісус упевнено продовжує розмову, яку ж і Сам почав. Його слова мають символічний зміст. Вода життя, як видно з наступного пояснення, — це те, що може дати тільки Він — Ісус.

Окрім того, що Ісус акцентував увагу самарянки, що не тільки на горі чи в храмі можна поклонятися Богові, а на всякому місці в дусі та істині, Він намагався

розтлумачити їй, що Джерелом істинного життя є Бог. Жінка зрозуміла слово, перекладене тут як «жива вода» буквально — «вода проточна». Вона подумала, що Ісус мав на увазі якесь невідоме джерело питної води. У словах Христа увага акцентована на потребі в воді, на спразі, яка має бути вгамована. Коли Він бачить, що жінка не розуміє Його слів, то переходить до особистих питань.

Ця частина розмови наочно показує нам, що у Христа є що сказати кожному з нас особисто. Ми часто уникаємо такої відвертості, як намагалася уникнути її жінка. Вражена тим, що її співрозмовник знає про неї більше, ніж вона думає, жінка нарешті перейшла на духовну тему. Однак Христос виправляє її, вказуючи, що місце поклоніння не є вирішальним порівняно зі станом серця, яке прагне правди. Судячи з реакції, яка описана нижче, жінка приймає Того, з Ким зустрілася біля криниці, як Христа і Спасителя. Тобто вона визнає свою гріховність, приймає сказане їй Христом особисто і свідчить про Нього іншим.

Івана 4:28-30: «*Покинула жінка тоді водоноса свого, і побігла до міста, та й людям говорить: «Ходіть-но, побачте Того Чоловіка, що сказав мені все, що я вчинила. Чи Він не Христос? І вони повиходили з міста, і до Нього прийшли».*

Івана 4:39-42: *«З того ж міста багато хто із самарян в Нього ввірували через слово жінки, що свідчила: «Він сказав мені все, що я вчинила була!» А коли самаряни до Нього прийшли, то благали Його, щоб у них позостався. І Він перебув там два дні. Значно ж більш вони ввірували через слово Його. А до жінки казали вони: «Не за слово твоє ми вже віруємо, самі-бо ми чули й пізнали, що справді Спаситель Він світу!»*

Про себе Ісус сказав так: «*На Мені Дух Господній, бо Мене Він помазав, щоб Добру Новину звіщати вбогим. Послав Він Мене проповідувати полоненим визволення, а незрячим прозріння, відпустити на волю помучених, щоб проповідувати рік Господнього змилування»* **(Луки 4:18-19).**

Усі євангелісти відзначають ясну цілеспрямованість мислення Ісуса Христа, Його твердість волі в досягненні мети. Він вбачав мету Свого земного життя у виконанні волі Отця Небесного. І цю волю Він виконував до останньої миті, до пролиття крові, і навіть до смерті.

Ісус не був боязкий і нерішучий, коли потрібно було свідчити про істину. Його гнів був вираженням вищої моральної свободи і істини. Він і прийшов у світ, щоб свідчити про істину **(Івана 18:37).** Його короткі вислови разом із притчами — безпосереднє відображення цілісності, послідовності і внутрішньої чистоти.

Його образ був втіленням правди, прямоти і сили. Про те знали і Його вороги, які говорили: *«Учителю, ми знаємо, що Ти справедливий і не прагнеш будькому догодити»* **(Марка 12:14).**

Скільки не намагалися вороги зашкодити Ісусу в словесному поєдинку, вони змушені були з соромом відступитися, тому що не могли нічого протиставити силі і гостроті Його думки.

Любов Ісуса Христа до людей була любов'ю до стражденних і пригнічених. Ближній для Нього, перш за все, той, хто стоїть перед Ним, потребуючи допомоги **(Луки 10:29-37).** Господь бачить і переживає повне страждань земне життя з такою безпосередністю, що подолання людських страждань стає суттєвою час-

тиною Його радісного благовістя. Саме тому Його проповідь набуває такої сили, що обіцяє спасіння не тільки праведникам, але й грішникам, усім стражденим і поневоленим. Господь приносить звільнення від усякого зла. Значна частина суспільного служіння Ісуса Христа полягала в добрих вчинках на благо людей, і передусім — у зціленні хворих. Євангеліст Лука, як лікар, краще від інших євангелістів зауважує цю спрямованість діяльності Ісуса Христа. Але було б помилково бачити в Ісусі соціального реформатора в сучасному значенні слова. Його думки проникають настільки глибоко і далеко, що не дозволяють бачити спасіння людства в одних лише зовнішніх реформуваннях.

Можна сказати, що вся боротьба Ісуса Христа проти фарисейського благочестя була боротьбою ясного і простого мислення проти законницької упередженості, проти неймовірно вузького і закостенілого тлумачення Слова Божого.

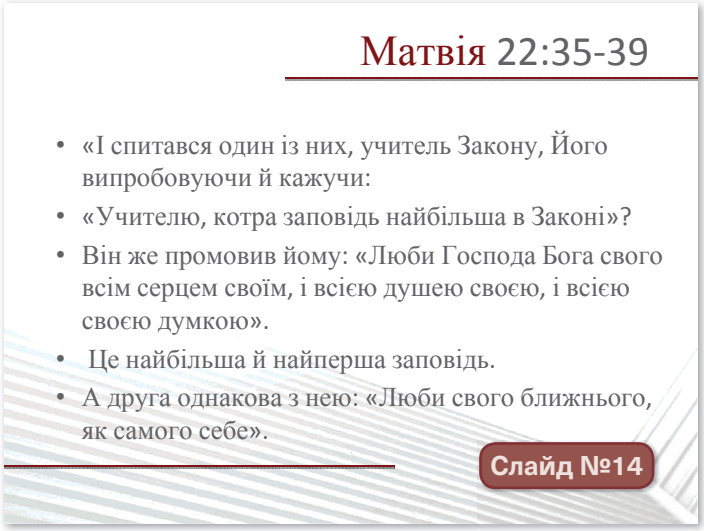

Погляд Ісуса Христа зупинявся не тільки на зовнішній стороні людських вчинків. Він бачив і знав їх внутрішній зміст і їх зародження в людському серці. *Зсередини, із серця людського, виходять лихі помисли.*

Найбільша і вагома реформа, яку зробив Ісус, — це реформа мислення, стосунків людини з Богом. **Матвія 22:35-39** (*слайд № 14*): *«І спитався один із них, учитель Закону, Його випробовуючи й кажучи: Учителю, котра заповідь найбільша в Законі? Він же промовив йому: Люби Господа Бога свого всім серцем своїм, і всією душею своєю, і всією своєю думкою. Це найбільша й найперша заповідь. А друга однакова з нею: Люби свого ближнього, як самого себе...»*

Ісус Христос започаткував вчення, яке за своїм внутрішнім змістом було і є стовідсотково реформаторським.

5. Обговорення

Використання обладнання та проголошення основних думок за темою (*слайд № 15*).

- Ісус Христос співчуває засмученим і зболілим серцям.
- Ісус Христос воскрешає.
- Ісус Христос навчав людей незалежно від їхнього походження, соціального становища.

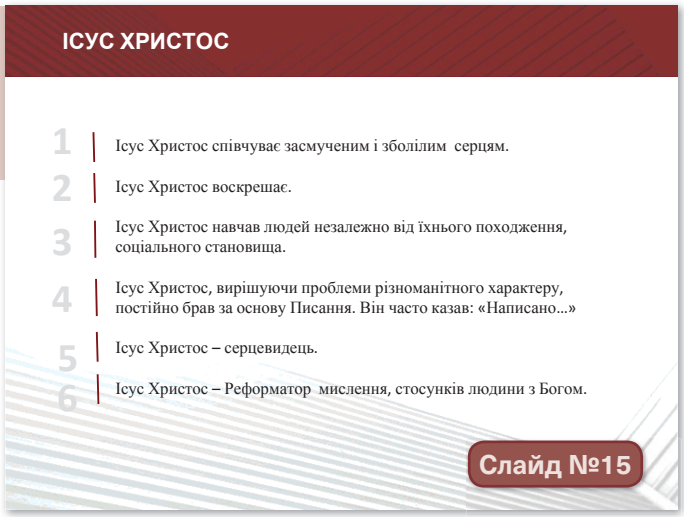

- Ісус Христос, вирішуючи проблеми різноманітного характеру, постійно брав за основу Писання. «Написано...» — казав.
- Ісус Христос — Серцевидець.
- Ісус Христос — Реформатор мислення, стосунків людини з Богом.

КЛЮЧОВИЙ ВІРШ

«На Мені Дух Господній, бо Мене Він помазав, щоб Добру Новину звіщати вбогим. Послав Він Мене проповідувати полоненим визволення, а незрячим прозріння, відпустити на волю помучених, щоб проповідувати рік Господнього змилування».

Луки 4:18-19

Слайд №16

6. Вивчення ключового вірша *(слайд № 16)*

Ключовий вірш вивчають з рухами. Перший раз діти читають вірш разом. Вчитель дає завдання:

1. Об'єднатися дітям у дві підгрупи.
2. Кожна підгрупа вигадує рухи, якими супроводжуватиметься вивчення ключового вірша.
3. Діти вивчають вірш напам'ять та розповідають його, виконуючи вигадані рухи, дітям іншої підгрупи і вчителеві.

7. Закріплення матеріалу

Гра «Закінчи фразу і візьми подарунок» (*слайд № 17*)

ГРА

Закінчи фразу і візьми подарунок

Слайд №17

Вчитель показує дітям кошик і повідомляє, що у ньому є подарунки. Кожен зможе підійти і взяти один подарунок, але до кожного подарунка прикріплена паперова смужка, на якій написана частина фрази зі Слова Божого, яка вже звучала на уроці. Потрібно закінчити фразу.

Умова: правильна відповідь — подарунок залишається у дитини. Якщо відповідь неправильна, подарунок потрібно віддати будь-якій іншій дитині (*за бажанням того, хто витягнув подарунок*).

Запитання:

- «І проказа зійшла з нього хвилі тієї, і...»

- «Як Господь же побачив її, то змилосердивсь над нею, і до неї промовив: ...!»
- «І, як вийшов Ісус, Він побачив багато народу, і змилувався над ними, бо були, немов вівці, що не мають пастуха. І зачав їх багато...»
- «Він просто запитав їх: «Чи належить в суботу добро робити, чи...?»
- «На Мені Дух Господній, бо Мене Він помазав, щоб...»
- «Бог є Дух, і ті, що Йому вклоняються, повинні в...»
- «Не за слово твоє ми вже віруємо, самі-бо ми чули й пізнали, що справді Спаситель...!»
- «Люби Господа Бога свого всім серцем своїм, і всією душею своєю, і всією своєю думкою. Це...»
- «Люби свого ближнього, як...»
- «І Він їх навчав і казав їм: Хіба не написано: Дім Мій буде домом молитви в народів усіх, ви ж із...!»

Обговорення. Що нового на уроці ви дізналися про Ісуса Христа?

Можна почути, що Ісус Христос був Проповідником, мудрим Учителем, неперевершеним Лікарем, але ми сьогодні пізнали Його як Реформатора, який добровільно прийшов у цей світ, щоб змінити серця людей, їхні думки на краще.

ІІІ. РУКОДІЛЛЯ

У кожного з вас є листівка з гарною рисою характеру. Почергово озвучте, будь ласка, те, що написано на вашій листівці. (*Діти зачитують*). Які риси характеру з тих, що ви зачитали, були притаманні Ісусу Христу? Як бачимо, щоб наважитися зробити зміни в суспільстві, потрібно бути не тільки відважним, рішучим, сміливим, але й розумним, добрим, співчутливим... Потрібно любити усіх і бажати усім найкращого життя (*слайд № 18*).

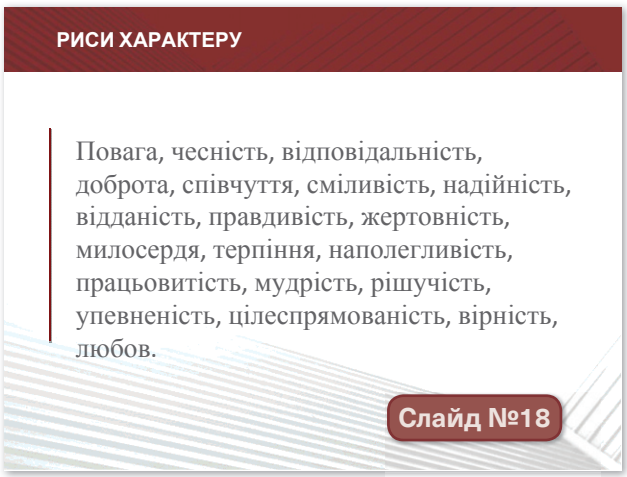

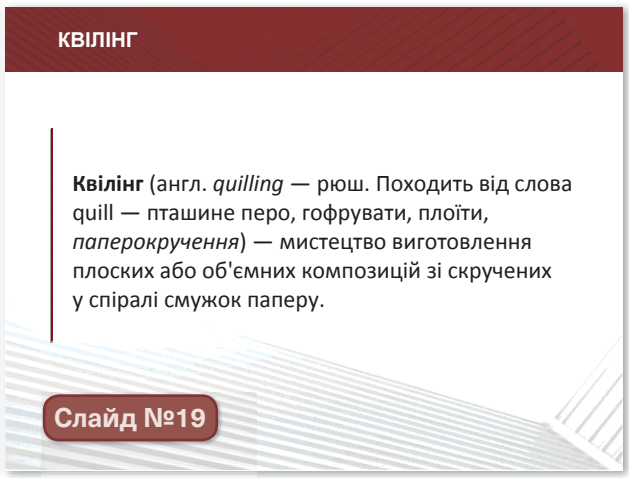

Як ви вважаєте, які риси характеру вам необхідно ще набути для того, щоб бути схожими на Ісуса Христа? Можете не озвучувати їх, а записати на своїй листівці, які я пропоную вам оформити у техніці «квілінг» (*слайд № 19*). Листівки залишаться у вас і нагадуватимуть вам про нашу зустріч (*слайди №20-23*).

Слайд №20

Слайд №21

Слайд №22

Слайд №23

IV. ПІДСУМОК УРОКУ

Скарбниця мудрості живої (слайд №24-25)

(*Скарбниця, у якій лежать яскраві картки із афоризмами. Їх можна зачитати дітям наприкінці уроку*).

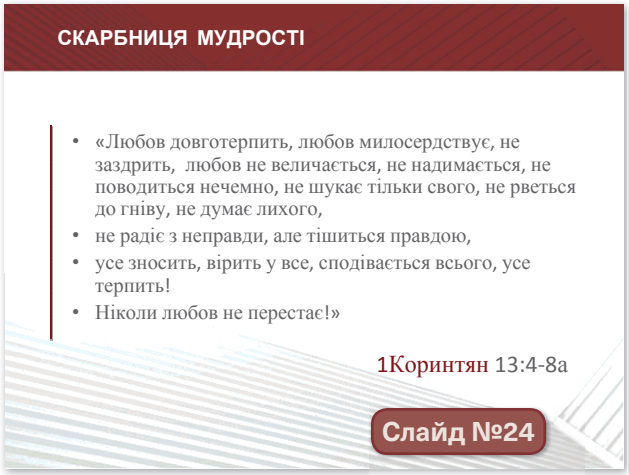

Слайд №24

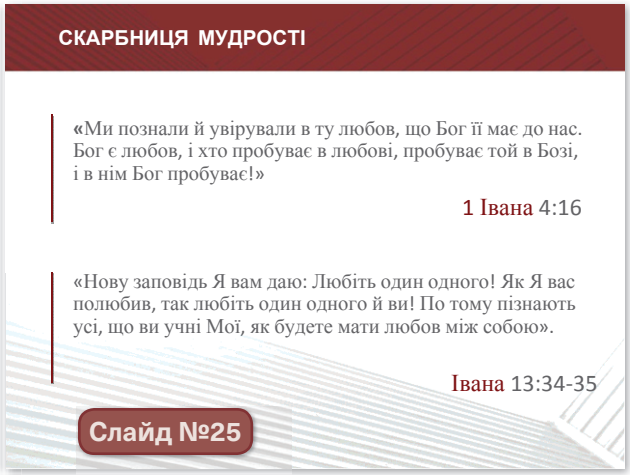

Слайд №25

- *«Любов довготерпить, любов милосердствує, не заздрить, любов не величається, не надимається, не поводиться нечемно, не шукає тільки свого, не рветься до гніву, не думає лихого, не радіє з неправди, але тішиться правдою, усе зносить, вірить у все, сподівається всього, усе терпить! Ніколи любов не перестає!»* ***(1 Коринтян 13:4-8а).***
- ***«****Ми пізнали й увірували в ту любов, що Бог її має до нас. Бог є любов, і хто пробуває в любові, пробуває той в Бозі, і в нім Бог пробуває!»* ***(1 Івана 4:16).***
- *«Нову заповідь Я вам даю: Любіть один одного! Як Я вас полюбив, так любіть один одного й ви! По тому пізнають усі, що ви учні Мої, як будете мати любов між собою»* ***(Івана 13:34,35).***

V. ДОМАШНЄ ЗАВДАННЯ *(слайд №26):*

- Вивчити напам'ять ключовий вірш.

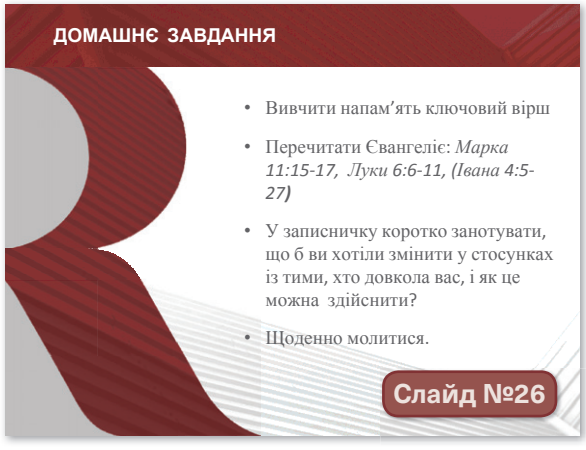

Слайд №26

- Перечитати Євангеліє: Марка 11:15-17, Луки 6:6-11, (Івана 4:5-27).
- У записничку коротко занотувати, що б ви хотіли змінити у сосунках із тими, хто довкола вас? Як можна це здійснити?
- Щоденно молитися.

VI. МОЛИТВА

«*Отче наш, що єси на небесах! Нехай святиться Ім'я Твоє, нехай прийде Царство Твоє, нехай буде воля Твоя, як на небі, так і на землі. Хліба нашого насущного дай нам сьогодні. І прости нам провини наші, як і ми прощаємо винуватцям нашим. І не введи нас у випробовування, але визволи нас від лукавого. Бо Твоє є царство, і сила, і слава навіки. Амінь*».

Презентацію до цього уроку можна завантажити за таким посиланням: https://goo.gl/BvGT0p

QR-код можна просканувати, скориставшись будь-яким безкоштовним QR-додатком для смартфонів.

Урок 2

Апостол Петро — перші кроки у реформації проповіді Євангелія

Подія: проповідь язичникам у домі сотника Корнилія.

Мета:

- ***освітня:*** з'ясувати з дітьми, що апостол Петро першим серед апостолів усвідомив всесвітній масштаб Божого плану спасіння;
- ***виховна:*** формувати у вихованців ціннісне ставлення до себе та любов до усіх людей;
- ***розвивальна:*** спонукати дітей вести здоровий спосіб життя, розвивати бажання читати і досліджувати Слово Боже.

Біблійна основа: Матвія 4:17-22, Дії апостолів 10:1-48.

Найважливіша думка уроку: Бог любить усіх людей і кожному пропонує спасіння.

Ключовий вірш: *«Пізнаю я поправді, що не дивиться Бог на обличчя, але в кожнім народі приємний Йому, хто боїться Його й чинить правду»* **(Дії 10:34-35).**

Обладнання: Біблія; презентація до уроку; мультимедійне обладнання, сільничка, непрозора торбинка, кольоровий папір, клей, ножиці.

ХІД УРОКУ

І. ВСТУПНА ЧАСТИНА

Вітання. Налагодження контакту з класом.

Спів. Розучіть пісню «Тому, хто біля тебе, дай любов» (*слайд №2*).

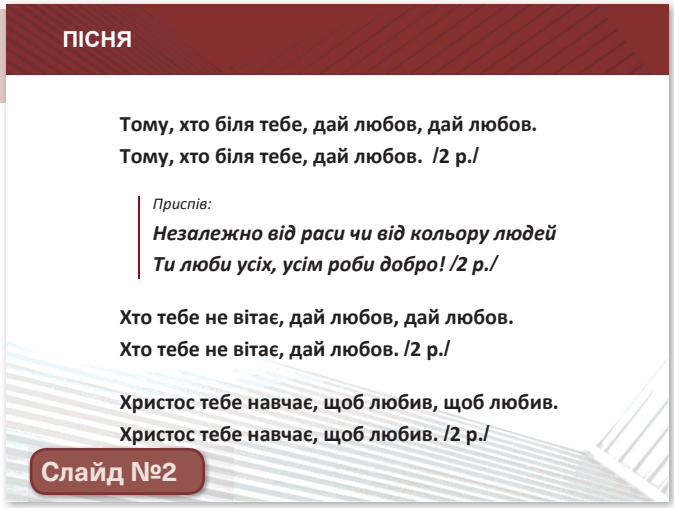

ІІ. ОСНОВНА ЧАСТИНА

1. Інсценізація

Учитель: До нас зараз зайде людина, з якою я давно мріяв зустрітися. Не буду називати імені цього чоловіка. Хочу, щоб ви самі здогадалися, хто він. Надіюся, що вам допоможуть підказки (*слайд №3*).

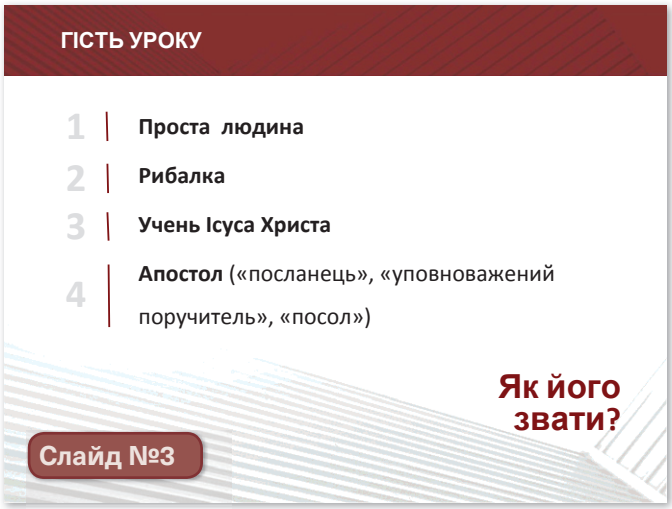

Цей чоловік був:

- **Простою людиною**.
- **Рибалкою.**
- **Апостолом.** («Апостол» походить від грецького слова «*apostolos*» й означає «посланець», «уповноважений поручитель», «посол». У грецькій мові це слово було загальнопоширеним. Кожен добре знав, що це слово означало, бо посланець представляв свого царя. Він мав знати цілі, яких бажав його цар досягнути. У нашому випадку апостол був повністю обізнаний із Божим планом спасіння людства).
- **Учнем Ісуса Христа** (в Євангеліях термін «апостол» був пов'язаний із близьким колом учнів Ісуса, яких Він призначив особисто. Ісус покликав дванадцятьох чоловіків, яких готував до проповідування Свого вчення і представництва його в майбутньому).

Аби ви не називали імена всіх апостолів, додам, що цей чоловік був одним із перших учнів Ісуса. Він мав рідного брата, який першим відгукнувся на заклик слідувати за Христом.

Якщо діти правильно назвали ім'я апостола, учитель дякує їм і продовжує урок. У випадку, коли діти не знають відповіді, учитель пропонує не засмучуватися, а дочекатися зустрічі з цим чоловіком і дізнатися, хто він.

Звучить мелодія.

У клас заходить чоловік, одягнений так, як одягалися учні Ісуса Христа (*далі — апостол Петро*).

Апостол Петро: Мир вам! Які чудові молоді люди! (*Звертається до учителя*). Думаю, що вам дуже приємно спілкуватися з ними! (*Потискає руку вчителеві*).

Учитель: З миром приймаємо! Сідайте, будь ласка. (*Пропонує гостю стілець*). Ми чекали на вас сьогодні. Правду кажучи, я давно хотів поспілкуватися з вами. Читав про вас на сторінках Біблії. Багато роздумував про те, якою людиною треба бути, які знання потрібно мати, якими уміннями володіти, щоб 3000 дорослих людей тебе зрозуміли і повірили тому, що ти кажеш?

Апостол Петро: Перш за все, сам маєш добре знати те, про що говориш людям, вірити у те, в чому хочеш переконати інших. Маєш чітко визначитися, якого результату ти хочеш досягнути. Якщо бачиш свою кінцеву мету, то все зайве автоматично вилітає з твоєї голови, а в ній залишаються тільки важливі і необхідні думки. Також маєш бути щирим, нефальшивим. Якщо люди хоча б на долю секунди відчують фальш у твоєму голосі, то нічого доброго твоя промова не дасть. Кожен із вас помічав, що одні слова діють набагато сильніше, ніж інші. Це можна пояснити тим, що в одні слова ми вкладаємо всі свої почуття, а інші просто промовляємо. Я любив усіх людей і, коли благовістив їм Благу Звістку, передусім думав про них, мав велике бажання допомогти їм покаятися у їхніх гріхах.

Учитель: Дякуємо за таку вичерпну відповідь на моє запитання. Можливо, хтось із вас (*звертається до дітей*) хоче запитати про щось у гостя? Можете запитати будь-що з того, що вас цікавить, але тільки не про його ім'я. Про те, як його звати ви маєте здогадатися самі. (*Діти розмовляють із гостем*).

Апостол Петро: Як швидко час спливає! Дякую вам насамперед за те, що маєте бажання вивчати Слово Бога живого, науку нашого Творця. Вірю, що у майбутньому з вас вийдуть дуже хороші люди. Запрошую вас до спільної молитви.

2. Молитва

Апостол Петро: Дорогий Господи, Твоя любов не знає меж. Минули тисячоліття, а Ти з такою любов'ю турбуєшся про своє творіння — людину, незалежно від того, якою вона є: юною чи дорослою, доброю чи злою, з світлою шкірою чи темною. Про кожного дбаєш, кожного довготерпиш. Ти Сина Свого віддав на муки, на смерть, щоб кожен, хто повірить у Нього, не загинув, але мав життя вічне. Я разом із цими молодими людьми щиро Тобі дякую за все і прошу: дай мудрості їм утікати від пожадливого світового тління, дай їм щиру любов один до одного, щоб шанували старших від себе і пильнували в молитвах. Нехай кожен із них має добре сумління, не говорить неправди, не свариться, не заздрить, робить тільки добрі справи. Хай впокоряться Тобі, Господи! Амінь!

(*До дітей*) Дякую вам за теплу зустріч. Мені час іти. Щиро бажаю вам миру, любові, єдності. Досліджуйте Слово Боже, там — Істина і Життя!

3. Перевірка домашнього завдання

- Розповідь біблійного вірша з посиланням та тлумаченням.
- Розповіді (вибірково) біблійних історій, про які діти дізналися минулого уроку: Марка 11:15-17, Луки 6:6-11, (Івана 4:5-27).
- Зачитують (за бажанням) записані вдома власні роздуми про те, що вони хотіли б змінити у стосунках із тими, хто довкола них.

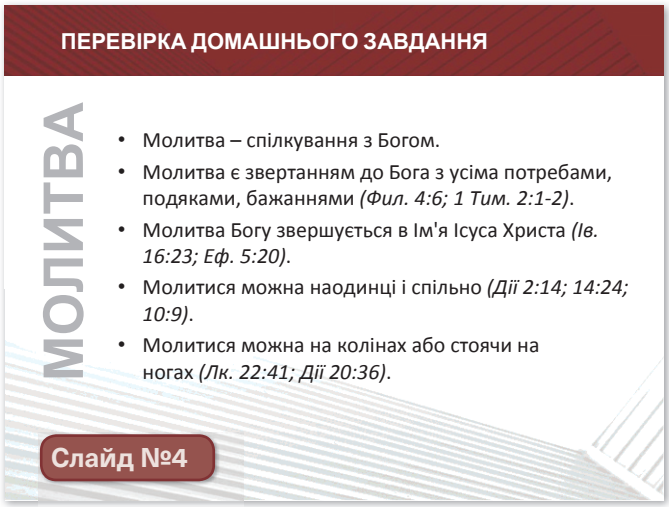

Учитель: Пригадую, що минулого разу, коли ми зустрічалися, ви отримали ще одне завдання — практикувати щоденно молитву. Чи молилися ви? Чи було щодня у вас таке бажання?

Відповіді дітей.

Учитель (*слайд №4*): Молитва — це спілкування з Богом. Із власного досвіду знаю, що коли молишся, отримуєш спокій, захист, благословення. Бог любить тих, хто прагне і намагається перебувати з Ним у спілкуванні.

4. Гра-зачіпка «Приємно-неприємно»

Умови гри: покажіть дітям зображення людей різного віку, статі, із різними емоціями (*слайд №5*). Запропонуйте відібрати ті картинки, де зображено людей, з якими їм було б приємно зустрітися і, можливо, подружитися.

Обговорення гри: Чому ви вибрали саме ці картинки? Чому не бажаєте зустрічі з людьми, котрі зображені на картинках, яких ви не обрали?

5. Ознайомлення дітей із темою уроку

Сьогодні ми дізнаємося про деякі факти з життя апостола Петра, перше ім'я якого було Симон, вірного учня Ісуса Христа, про його перші кроки у реформації проповіді Євангелія. Життя цієї людини заслуговує на те, щоб ми досліджували його. Особисто мені було цікаво, яким був цей чоловік? Я дізнався, що люди дуже шанують цього апостола і на його честь будують храми *(слайд №7)*. Ось як його зображують художники і скульптори *(слайд №8)*. А ми зараз дізнаємося, яким він був насправді і про це нам розповість Слово Боже.

ХРАМИ НА ЧЕСТЬ СВ. АП. ПЕТРА

Храм у Капернаумі
(побудований на місці його дому)

Храм Ґаліканту у Єрусалимі

Храм у Табсі над Галілейським морем

Слайд №7

СВ. АП. ПЕТРО У МИСТЕЦТВІ

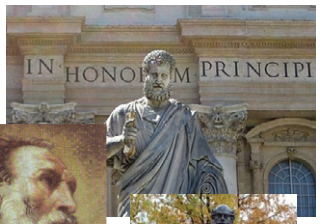

Слайд №8

6. Виклад нового матеріалу

Матвія 4:17-22; Дії 10:1-48.

Слайд №9

R500.UA

Учні читають із Біблії Матвія 4:17-22, Дії 10:1-43 і разом уголос обмірковують прочитане (*слайд №9*).

Учитель: Про що ми дізналися з прочитаного тексту **Матвія 4:17-22**?

Відповіді дітей.

Учитель: Апостол Петро був професійним рибалкою до того часу, коли в його житті сталося щось незвичайне, щось таке, що перевернуло весь його світогляд. Він зустрівся з Ісусом Христом. Ісус запросив Петра на іншу роботу, нічого не обіцяючи. Все почалося настільки просто і невигадливо... Петро відгукнувся на поклик, пішов за Христом, повірив у Нього від щирого серця і взявся за таку відповідальну працю на ниві Божій — рятувати людей від вічної загибелі. Звичайно, слова «Ідіть за Мною!» в одну мить не зробили з рибалки апостола! У нього, як і в інших учнів, із кожним днем спілкування з їхнім улюбленим Учителем зростала віра, а апостольське покликання ставало все виразнішим і успішнішим.

Продовжуючи своє служіння, якось апостол Петро відвідав віруючих в Лідді. Тут він зцілив паралізованого Енея, який уже вісім років був прикутий до ліжка. «*І промовив до нього Петро: Енею, тебе вздоровляє Ісус Христос. Уставай, і постели собі сам! І той зараз устав...*» **(Дії 9:34).** Багато мешканців цих міст були вкрай здивовані цим, в результаті чого навернулися до Господа.

Недалеко від Лідди було місто Йоппія. Там сталася страшна подія: померла Тавіта (*її ще називали Сарна*). Вона робила дуже багато добрих вчинків, давала милостині. Коли ж жінка занедужала й умерла, усі за нею дуже сумували. Почувши, що Петро знаходиться неподалік від їхнього міста, «*...послали до нього двох мужів, що благали: Не гайся прибути до нас!*» І, що мені найбільше подобається, Петро завжди поспішав на допомогу, поспішав чинити добро. «*І, вставши Петро, пішов із ними. А коли він прибув, то ввели його в горницю. І обступили його всі вдовиці, плачучи та показуючи йому сукні й плащі, що їх Сарна робила, як із ними була. Петро ж із кімнати всіх випровадив, і, ставши навколішки, помолив-*

ся, і, звернувшись до тіла, промовив: Тавіто, вставай! А вона свої очі розплющила, і сіла, уздрівши Петра...» **(Дії 9:39-40).** Ця подія поширилася цілим містом, і багато людей увірувало в Господа.

Одного разу, коли Петро ще з одним учнем Ісуса, Іваном, ішли у храм, там побачили сорокарічного чоловіка. Слово Боже каже нам про нього, «*що кривий був з утроби матері*». Його щоденно садили біля храму, і він просив милостиню. В апостолів він теж попросив, маючи надію щось отримати від них. І тут Петро сказав дивні слова. Він проказав їх із вірою, глибоким переконанням, упевненістю: «*Та промовив Петро: Срібла й золота в мене нема, але що я маю, даю тобі: У Ім'я Ісуса Христа Назарянина устань та й ходи!*» **(Дії 3:6)**. Уявіть собі, чоловік, який від народження не міг ходити, однієї миті став на ноги і почав не тільки ходити, а й ходити пістрибуючи і хвалячи Бога. Люди збіглися, зачудовані тим, що відбулося. В апостола Петра з'явилася чудова нагода розповісти людям про Христа. Отож він запевнив усіх, що це «*Бог Авраамів, та Ісаків, та Яковів, Бог наших батьків, Сина Свого прославив, Ісуса, Якого ви видали, і відцуралися перед Пилатом, як він присудив був пустити Його*» **(Дії 3:13).** Яким сміливим був Петро! Так відверто сказав євреям про те, що вони вчинили з Ісусом. Більше того, він сказав, що *«...знаю, що вчинили ви це з несвідомости, як і ваші начальники. А Бог учинив так, як Він провіщав був устами Своїх усіх пророків, щоб терпіти Христові. Покайтеся ж та наверніться, щоб Він змилувався над вашими гріхами...»* **(Дії 3:17-19).**

Після такої щирої, відвертої промови апостола Петра тисяч із п'ять увірували у Господа!

Апостол Петро самовіддано трудився серед євреїв в Юдеї. Він побував у багатьох містах і селах, щоб донести радісну звістку спасіння своїм співгромадянам з Ізраїлю (*слайд 10*). Він добре пам'ятав слова Христа, Який навчав їх: «*У дорогу до поган не пускайтесь і в самарійські міста не заходьте. Ідіть радше до погиблих овець дому Ізраїля. Ідіть, проповідуйте, кажучи, що Царство Небесне — близько. Оздоровляйте недужих, воскрешайте мертвих, очищайте прокажених, бісів виганяйте*» **(Матвія 10:5-8).**

Пропоную разом прочитати ще одне місце зі Слова Божого — **Дії 10:1-43** (*діти читають*). Про що ж ми дізналися з цього уривку? *(Відповіді дітей).*

Учитель: Ви дуже уважні. Так, апостол Петро відвідав сотника Корнилія. Що нам відомо про Корнилія? *(Відповіді дітей).*

Учитель (*слайд №11*): Думаю, що сьогодні нечасто зустрінеш таку людину. І от коли одного разу Корнилій молився, Бог послав до нього ангела, який звернувся до нього на ім'я. Сотник злякався, але зрозумів, що небесний вісник прийшов передати слово від Бога, і запитав: «*Що, Господи? Той же йому відказав: Молитви твої й милостині твої прибули на пам'ять перед Богом, а тепер пошли до Йоппії і приклич Симона, що зветься Петром: він гостює в одного Симо-*

на, що дім має при морі, а він скаже тобі слова, якими спасешся ти і твій дім». І все було б дуже добре, але ж сотник Корнилій не був євреєм. Він був язичником. У ті часи євреї майже не спілкувалися з язичниками. Вважалося, що спасіння дане тільки для вибраного Божого народу — ізраїльтян. Та як добре, що цей чоловік не піддав сумніву Божі слова, а зробив усе так, як звелів Господь через ангела.

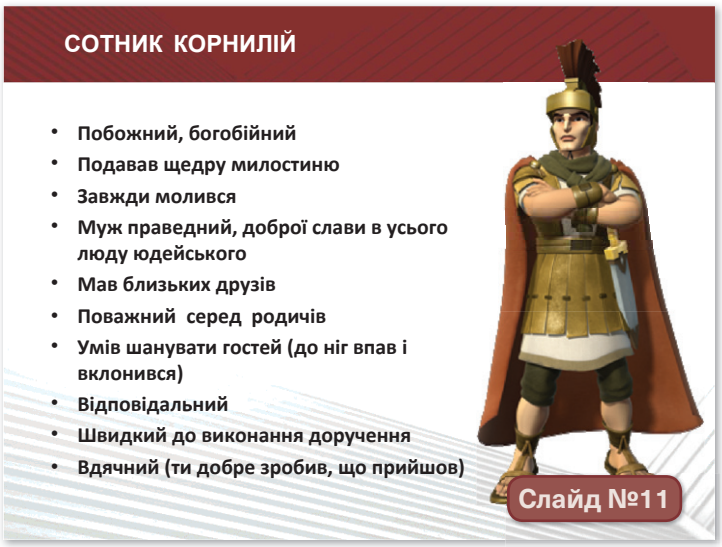

Бог — Всюдисущий. Побувавши в Корнилія, ангел відвідує зовсім в іншому місці апостола. Петро, дуже втомлений, голодний, молиться. Під час молитви він бачить видіння. Господь йому показує «*... небо відкрите, і якуюсь посудину, що сходила, немов простирало велике, яка, за чотири кінці прив'язана, спускалась додолу. У ній же знаходились чотириногі всілякі, і земне гаддя, і небесні пташки. І голос почувся до нього: Устань, заколи, Петре, і їж! А Петро відказав: Жадним способом, Господи, бо ніколи не їв я нічого огидного чи то нечистого! І знов голос удруге до нього: Що від Бога очищене, не вважай за огидне того!... І посудина знов була взята на небо*».

Так здійснювався Божий план спасіння язичників. До цього часу Петро ще ніколи не проповідував язичникам звістку про Христа. Апостоли несли Добру Новину тільки єврейському народові. Отож покаяння Корнилія мало стати подією першорядної важливості серед язичників.

Видіння, в якому було показано велике опущене з неба полотно з різними тваринами, показало, що Петро теж упереджено ставився до язичників. Господь таким чином допомагав йому зрозуміти, що завдяки смерті Христа язичники (погани) стали співучасниками дарованих іудеям благословень і, по суті, зрівнювалися з ними.

Бачення всіляких тварин, що знаходилися в полотні, яких Бог велів Петру заколоти, і є ілюстрацією щодо справжнього стану язичників. Господь запевнив у тому, що очищене Богом не можна називати нечистим, а також що завдяки смерті Христа погани стали співспадкоємцями з народом Божим.

До цього часу зусилля Петра були цілком зосереджені на проповіді Євангелія юдеям, а на язичників він дивився як на нечистих і не вважав їх гідними Божих обітниць. Аж тепер його розум збагнув всесвітній масштаб Божого плану спасіння.

Петро завжди підкорювався Божій волі. З самого ранку він вирушив до Кесарії в супроводі шістьох своїх братів-учнів. Вони повинні були стати свідками всього, що він говоритиме або робитиме під час відвідування язичників. Петро знав, що його притягнуть до відповідальності за таке зухвале порушення юдейських навчань і переказів.

Подорож тривала близько двох днів, Корнилій із радістю відчинив двері свого будинку проповіднику Христового Євангелія, який, згідно з Божим запевненням, сповістить йому і всім його домашнім шлях спасіння. У той час, поки посильні ходили по Петра, сотник скликав усіх своїх родичів і друзів, кого тільки можна було зібрати, щоб вони разом із ним почули Божу істину. Коли Петро прийшов, у будинку зібралася досить велика група людей, охочих почути його проповідь.

Щойно Петро зайшов до хати, Корнилій зустрів його не як звичайного гостя, але як представника неба, посланого до нього Самим Господом Богом. Корнилій упав до ніг і вклонився тому, кого привів Бог. Апостол зупинив його і дав зрозуміти сотникові, що є лише звичайною, слабкою, схильною до помилок людиною. Після чого Петро заговорив з ним дружнім тоном, щоб усунути почуття надмірної поваги до своєї особистості. Він також дав зрозуміти присутнім, що він знає про звичай іудеїв, згідно з яким він не мав би права спілкуватися з язичниками, бо це означало б свого роду осквернення: «*...і промовив до них: Ви знаєте, що невільно юдеєві приставати й приходити до чужаниці. Та відкрив мені Бог, щоб я жадну людину не мав за огидну чи то за нечисту. Тому я без вагання прибув, як покликано. Тож питаю я вас: З якої причини ви слали по мене?*» **(Дії 10:28-29).**

Корнилій розповів усім про те, що трапилося, і закінчив словами: «*Я зараз по тебе послав, ти добре зробив, що прийшов. Тож тепер перед Богом ми всі стоїмо, щоб почути все те, що Господь наказав був тобі*» **(Дії 10:33).**

Апостолу Петрові нічого не залишалося, як лише завершити Божий план щодо цих людей. Немає жодних сумнівів у тому, що Бог любив єврейський народ, вважав його Своїм обраним, особливим народом, хоча вони і відкинули Божу науку, не жили згідно з його заповідями.

Такі язичники, як Корнилій, боялися Бога, жили праведним життям. Однак віра праведного сотника Корнилія не могла бути досконалою без пізнання Христа. Ось чому Бог послав до нього апостола Петра, щоби той дав йому знання для правильного початку, подальшого зростання в праведності, і істині.

Присутні у домі Корнилія уважно слухали апостола, який сповіщав про Ісуса: Його життя, служіння, Його чудеса. А той розповів їм і про те, як Його видали і про Його розп'яття, воскресіння і вознесіння, він також розповів про служіння Божого Сина на небі як Представника людей і Заступника за них. Коли Петро говорив, серце його палало Святим Духом. Усі були зачаровані викладеним вченням, їхні серця вже були готові до прийняття істини. Раптово бесіда перервалася зішестям Святого Духа, як в день П'ятидесятниці. «*А обрізані віруючі, що з Петром прибули, здивувалися дивом, що дар Духа Святого пролився також на поган! Бо чули вони, що мовами різними ті розмовляли та Бога звеличували...*» **(Дії 10:45-46).**

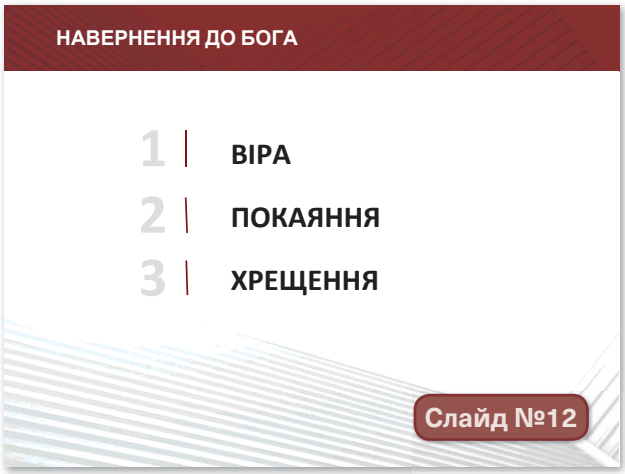

Зішестя Святого Духа не було рівнозначне хрещенню. Завжди при зверненні до Бога людина обов'язково проходить такі послідовні етапи: віра, покаяння, хрещення (*слайд № 12*).

Що цікаво, коли в Юдеї почули, що Петро ходить проповідувати язичникам, спілкується і їсть з ними в їхніх будинках, вони були здивовані і навіть ображені такою дивною, на їхній погляд, поведінкою. Отож зустріли Петра суворим докором: «*Ти ходив до людей необрізаних і їв з ними».*

Петро, не приховуючи нічого, докладно виклав усі події цієї першої зустрічі з язичниками, кажучи: «*А як я промовляв, злинув на них Дух Святий, як і на нас спочатку. І я згадав слово Господнє, як Він говорив: Іван ось водою христив, ви ж охрищені будете Духом Святим. Отже, якщо Бог дав однаковий дар, як і нам, що увірували в Господа Ісуса Христа, то хто ж я, щоб міг заперечити Богові*?» Петро говорив так щиро, так переконливо, що, почувши його відповідь, учні заспокоїлися. Вони переконалися в тому, що поведінка Петра була безпосереднім виконанням планів Божих і що їм потрібно забути колишні забобони і відмовитися від усвідомлення власної винятковості перед Євангелієм Ісуса Христа. «*Вислухавши це, вони заспокоїлися і прославили Бога, кажучи: Отож, і поганам Бог дав покаяння в життя*». Сходження Святого Духа на язичників було доказом їхнього спасіння і прийняття Богом для християн-юдеїв.

Ось такими були перші кроки апостола Петра у реформації проповіді Євангелія.

З того часу слова Спасителя «*У дорогу до поган не пускайтесь і в самарійські міста не заходьте*» вже стосувалися минулого, тепер апостоли мають виконати заповідь, яку Ісус дав їм: «*Тож ідіть, і навчіть всі народи, христячи їх в Ім'я Отця, і Сина, і Святого Духа, навчаючи їх зберігати все те, що Я вам заповів. І ото, Я перебуватиму з вами повсякденно аж до кінця віку!*» **(Матвія 28:19-20).**

7. Обговорення

Використання обладнання та проголошення основних думок з теми (*слайд № 13*).

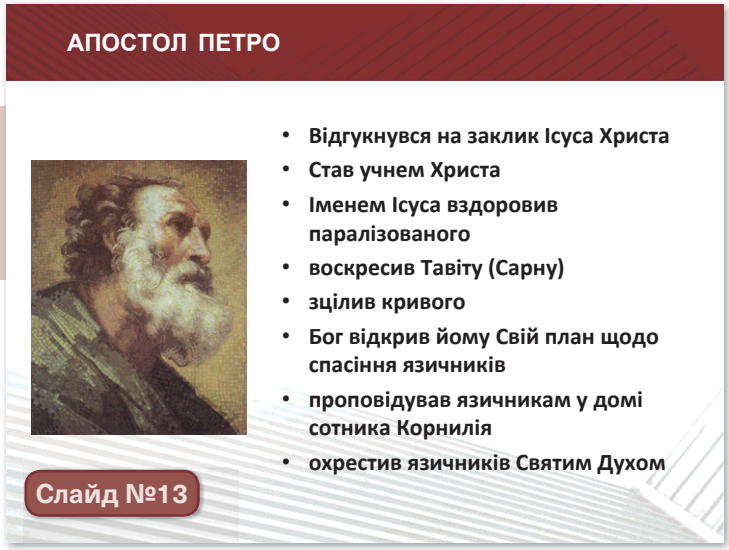

Апостол Петро:

- відгукнувся на заклик Ісуса Христа;
- став учнем Христа;
- іменем Ісуса зцілив паралізованого;
- воскресив Тавіту (Сарну);
- зцілив кривого;
- Бог відкрив Йому свій план щодо спасіння язичників;
- проповідував язичникам у домі сотника Корнилія;
- хрестив язичників Святим Духом.

8. Вивчення ключового вірша
(слайд № 14)

Ключовий вірш записаний на пазлах (зі звороту). Тільки склавши картинку, закріпивши пазли скотчем, діти зможуть прочитати вірш. Учитель забирає по одному пазлу, а діти продовжують читати вірш напам'ять без слів, яких немає.

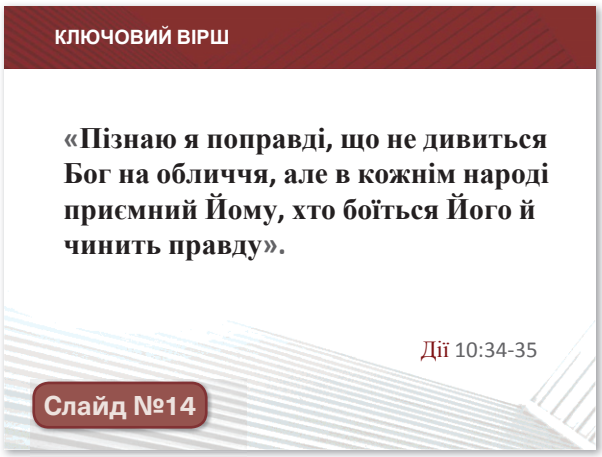

9. Закріплення матеріалу

Гра «У Бога кожен цінний»

Учитель заздалегідь ховає в торбинці сільничку. Торбинка зав'язана. Пропонує кожному підійти і на дотик відгадати, який предмет заховано.

Обговорення

Учитель: У торбинці була сільничка (*показує її*). Для чого її створили? *(Відповідь дітей).*

Учитель: Вона правильного розміру, зверху у ній є дірочки, щоб сіль могла висипатися через них. Але ця річ непотрібна, якщо я її неправильно використовую. Коли мені може знадобитися сіль? *(Відповідь дітей).*

Учитель: Правильно кажете, коли я буду снідати, обідати чи вечеряти. Уявімо, що я обідаю, хочу досолити суп, а сільничка далеко від мене, я не можу її дістати. Яка мені тоді користь від неї? Мій суп так і залишиться недосоленим.

Кожен із нас, як і ця сільничка, створений з певною метою. У Бога є задум стосовно кожного з нас. Перш ніж Господь створив світ, Він знав про нас усе: яку ми матимемо зовнішність, хто буде нашими батьками, чим ми займатимемося у житті тощо.

Божий план щодо нас завжди прекрасний, адже Він знає все. Бог любить нас і бажає нам лишень добра. Але ми самі іноді чинимо неправильно. Ми не довіряємо Богові, не прислухаємося до Нього.

Якщо ми хочемо, щоб Бог нас використав, хочемо знати Господній план щодо нашого життя, маємо читати Його Слово, молитися, дослухатися до Його голосу. Пам'ятаймо, Бог хоче, щоб ми були слухняні Йому так, як були слухняні апостоли, зокрема апостол Петро, про якого ми сьогодні стільки багато цікавого довідалися. Будучи слухняним Богові, сотник Корнилій не тільки сам отримав спасіння, але й увесь його дім. Лишень із Богом ми можемо бути щасливими.

III. РУКОДІЛЛЯ

Виготовлення рамки для фотографії. Техніка — модульне орігамі
(*слайд № 15*)

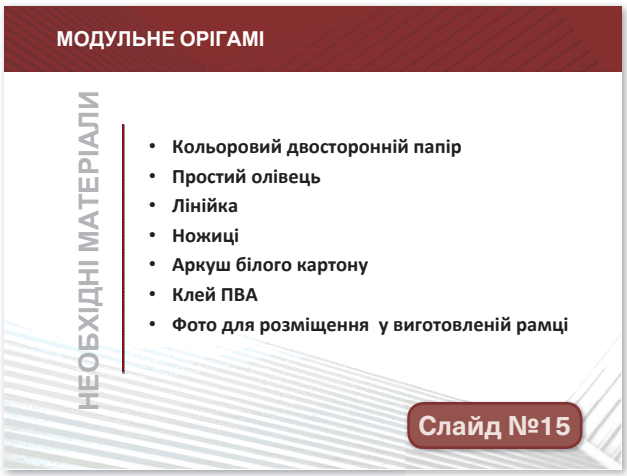

Необхідні матеріали:

1. Кольоровий двосторонній папір.
2. Простий олівець.
3. Лінійка.
4. Ножиці.
5. Аркуш білого картону.
6. Клей ПВА.
7. Фото для розміщення його у виконаній рамці.

Інструкція виконання роботи (*слайди №16-18*)**:**

Перший етап — нарізання матеріалів потрібного розміру.

- Аркуш рожевого кольору згинаємо 3 рази навпіл, щоб поділити його на 8 рівних прямокутників.
- Розрізаємо аркуш ножицями по згину. Для виготовлення фоторамки нам знадобиться 32 таких прямокутники: тобто згинаємо і розрізаємо 4 аркуші (на цьому етапі можна скористатися канцелярським ножем для більш рівних зрізів).

Другий етап — створення китайського модуля.

- Згортаємо прямокутник спочатку по горизонталі, потім — по вертикалі.
- Загортаємо сторони до лінії згину.

- Підгинаємо нижні куточки прямокутника.
- «Пропрасовуємо» рукою чи лінійкою зібраний модуль.

Необхідно 32 китайських модулі рожевого кольору.

Третій етап — формування рамки.

- З аркуша білого картону вирізаємо круг діаметром 10 см.
- Збираємо рожеві модулі, вставляючи кінчики наступного модуля в кишеньки попереднього.
- Збираємо змійку з модулів, з'єднуємо кінці, щоб вийшло кільце.
- Приклеюємо кільце з модулів на вирізаний з білого картону круг.

Четвертий етап — виготовлення прикраси для рамки.

- Простим олівцем наносимо на аркуш жовтого паперу (розмір А4) лінію, відрізаємо кілька смужок шириною 0,5 мм. Склеюємо між собою 3 смужки, щоб збільшити довжину.
- Готову смужку згортаємо у рол — серцевина для майбутньої квітки. Підклеюємо край смужки.
- Створюємо пелюстки самої квітки. Склеюємо краї 2-х аркушів, щоб збільшити довжину майбутньої смужки.
- Наносимо лінію шириною 0,5 см (це орієнтир для подальшого надрізання пелюсток). Далі з однієї відміряємо 2 см, а з іншої — 4 см. З'єднуємо точки.
- Відрізаємо смужку по верхній лінії. Ножицями надрізаємо тонкі пелюстки до наміченої лінії.
- До серцевини підклеюємо край нарізаної бахромою смужки і щільно згортаємо квітку, періодично проклеюючи по низу клеєм ПВА.
- Розгортаємо квітку, розправляємо її пелюстки.
- Створюємо листочки. Папір зеленого кольору згинаємо, наносимо форму листочка, ножицями з зигзагоподібними лезами вирізаємо просту форму листка.

П'ятий етап — розміщення фото в рамці.

- Розміщуємо фото на картоні.
- Приклеюємо листочки і квіти до рамки.

ПРИТЧА

Учитель: Сподіваюся, що ці саморобки нагадуватимуть вам про те, що ви — неповторні. Бог має щодо кожного з вас план, прислухайтеся до голосу Божого, живіть згідно з Його волею, і будете щасливі.

IV. ПІДСУМОК УРОКУ

Оповідання для закріплення матеріалу *(слайд №19)*

Притча про вміння бачити і цінувати те, що дає нам життя

(Автор невідомий)

Одне дерево дуже страждало від того, що було маленьким, кривим і потворним. Усі інші дерева були значно вищими й красивішими. Дереву дуже хотілося стати таким самим, як вони, щоб його віття плавно розгойдувалося при поруху вітру.

Але дерево росло на схилі скелі. Його коріння вчепилося в невеликий шматочок ґрунту, що скупчився в щілині між каменями. У його гілках шумів крижаний вітер. Сонце освітлювало лише зранку, а після полудня ховалося за скелю, даруючи своє світло іншим деревам, що росли нижче по схилу. Дереву просто ніяк було розростися, тому воно проклинало свою нещасну долю.

Але одного разу вранці, коли його освітили перші промені сонця, дерево глянуло на долину донизу і зрозуміло, що життя не таке вже й погане. Перед ним розстелився прекрасний краєвид. Жодне з дерев, що росли нижче, не могло побачити і десятої частини цієї дивовижної панорами.

Виступ скелі захищав його від снігу та льоду. Без свого кривого стовбура, вузлуватих і міцних сучків дерево просто не змогло б вижити в цьому місці. Воно мало свій неповторний вигляд і займало своє місце.

Воно було унікальним.

Скарбниця мудрості живої *(слайд №20)*

Якова 4:8: «Наблизьтесь до Бога, то й Бог наблизиться до вас».

Римлян 9:20: «Чи скаже твориво творцеві: Пощо ти зробив мене так?»

Матвія 6:8: «...Знає Отець ваш, чого потребуєте, ще раніше за ваше прохання!»

Римлян 13:8: «Не будьте винні нікому нічого, крім того, щоб любити один одного».

Псалом 14:1: «Безумний говорить у серці своїм: „Нема Бога!“»

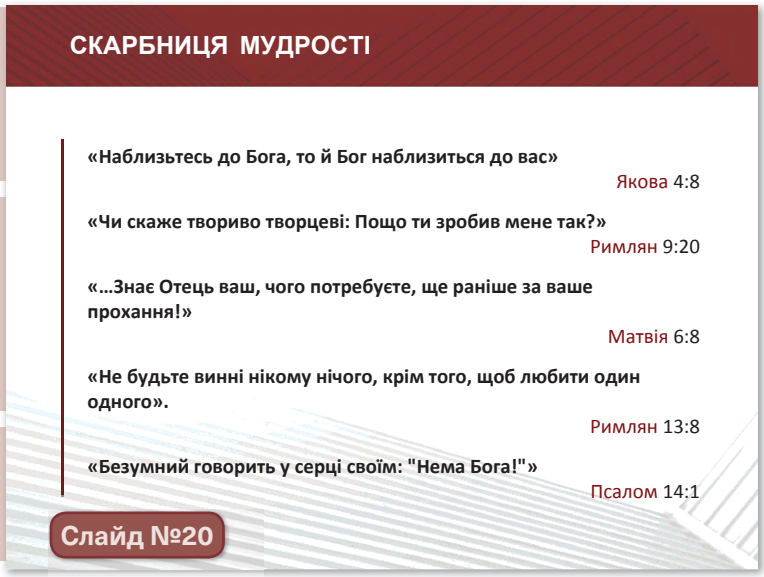

V. ДОМАШНЄ ЗАВДАННЯ *(слайд №21):*

- Вивчити напам’ять ключовий вірш.
- Перечитати Євангеліє: Дії 10:1-43.

- У записничку занотувати думку, яка виникла під час читання розділу з Біблії для того, щоб на наступному уроці поділитися нею з друзями.
- Продовжувати щоденно молитися.

Учитель: Нехай Бог благословить вас, коли ви будете виконувати домашнє завдання.

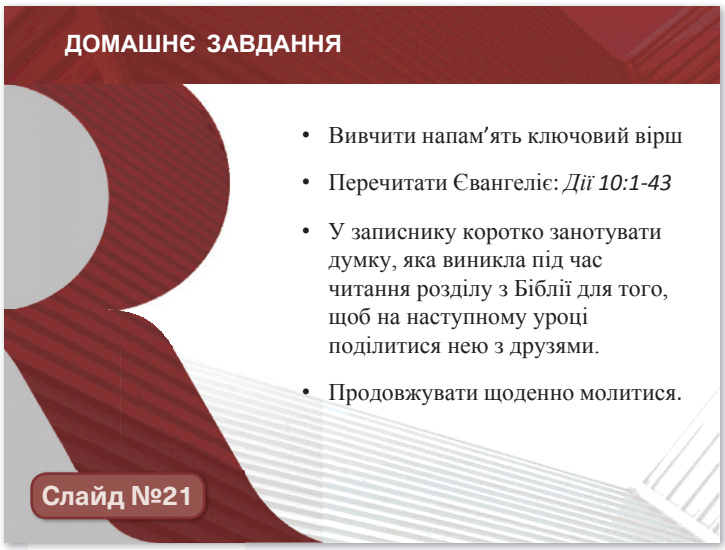

Без праці не здобудеш знань, —
Про це ти знай, дитино,
Отож без всяких нарікань
Щодня працюй невпинно.
Учися пізнавати світ,
Себе у цьому світі,
Щоби життя твоє — політ,
А не рибацькі сіті.
Щоби любити ти могла
І послужити людям,
Добро роби, не відай зла.
Хай Бог з тобою буде!

(С. Прокопчук)

VI. МОЛИТВА

«*Отче наш, що єси на небесах! Нехай святиться Ім'я Твоє, нехай прийде Царство Твоє, нехай буде воля Твоя, як на небі, так і на землі. Хліба нашого насущного дай нам сьогодні. І прости нам провини наші, як і ми прощаємо винуватцям нашим. І не введи нас у випробовування, але визволи нас від лукавог. Бо Твоє є царство, і сила, і слава навіки. Амінь*».

Презентацію до цього уроку можна завантажити за таким посиланням: https://goo.gl/BvGT0p

QR-код можна просканувати, скориставшись будь-яким безкоштовним QR-додатком для смартфонів.

Урок 3

Апостол Павло — реформатор язичництва

Мета:

- ***освітня:*** з'ясувати з дітьми, як змінилося життя язичників після проповіді Павла; розповісти про культуру Греції;
- ***виховна:*** виховувати в дітей бажання прославляти Бога й берегти свої серця від ідолів;
- ***розвивальна:*** розвивати творче мислення вихованців.

Біблійна основа: Дії святих апостолів 17:16-34.

Найважливіша думка уроку: Бог пропонує спасіння не лише вибраним, а й усім людям.

Ключовий вірш: *«Хай не буде тобі інших богів передо Мною!» (Вихід 20:3).*

Обладнання: призи для проведення вікторини; зображення архітектурних пам'яток Стародавніх Афін; серця з написами «Христос», «Інтернет», «Мода», «Спорт», «Гроші»; пазли для вивчення золотого вірша.

ХІД УРОКУ

І. ВСТУПНА ЧАСТИНА

1. Мотивація навчальної діяльності

Учитель. Я думаю, кожен із вас любить подорожувати. В яких куточках України та світу ви вже були? А в яких лише мрієте побувати? *(Відповіді дітей).* Сьогодні ми здійснимо невеличку уявну мандрівку до країни, яка вважається однією з найдревніших та найкрасивіших. У цій державі виникло багато предметів, які сьогодні вивчають у школі. Наприклад, тут виникла математика, адже саме в цій країні жив відомий учений Піфагор. Та й взагалі, саме слово «школа» виникло саме в цій державі. Думаю, ви здогадалися, що говоритимемо сьогодні про Грецію. Для того щоб перевірити, наскільки ви обізнані з культурою цієї держави, пропоную відповісти на запитання вікторини. *(Звісно, діти не знатимуть усіх відповідей. Проте їм буде цікаво відгадувати ті чи інші факти й цифри. Можете заохочувати їх невеличкими призами за правильні відповіді).*

Запитання вікторини:

1. Скільки морів омиває Грецію та її острови? *(5 морів: Егейське, Середземне, Іонічне, Фракійське і Критське. Відстань з будь-якої точки Греції до берега моря не перевищує 137 км).*
2. Скільки островів належать Греції? *(Греції належать 2000 островів, проте заселено тільки 170).*
3. Скільки іноземних мов вивчають школярі Греції? *(Школярі вивчають 2 іноземні мови: англійську та ще одну за власним вибором).*
4. Як називається столиця Греції? *(Афіни, в ній проживає 40% населення країни).*
5. Який найбільший острів Греції? *(Найбільший острів — Крит).*
6. Який національний спорт Греції? *(Футбол).*
7. Коли зазвичай прокидаються і о котрій годині лягають спати жителі Греції? *(День у греків починається з 5-6 ранку, а лягають спати після 23-ї години).*
8. Що означає «сієста» в Греції? *(Сієста — це денний відпочинок, який припадає на проміжок з 14.00 до 16.30. Шуміти під час сієсти заборонено. В цей період можна спати, відпочивати, не працюють навіть магазини).*
9. Скільки днів на рік у Греції сонячна погода? *(Більше 250 днів у році. Ця країна дуже сонячна, тому дахи всіх будинків заставлені сонячними батареями).*
10. Скільки куплетів містить національний гімн Греції? *(Гімн Греції складається зі 158 куплетів. Проте на офіційних зустрічах співають лише два).*
11. Скільки гостей прийнято запрошувати на родинне свято? *(На родинне свято може зібратися 200-250 родичів і друзів).*
12. Скільки туристів відвідує щороку Грецію? *(17 мільйонів туристів).*

Висновок

Думаю, ви переконалися в тому, що ця країна унікальна, цікава та красива. Невипадково так багато туристів її відвідують. До речі, такою відомою вона є не лише сьогодні. Багато століть тому Афіни, столиця Стародавньої Греції, вважалися містом краси та мистецтва. Люди мріяли туди потрапити, побачити величні храми й театри. Всі захоплювалися Афінами! Ой, ні... Майже всі... Тому що біблійний персонаж, про якого ми сьогодні говоритимемо, навпаки, дуже засмутився, побачивши це місто. Чому? Що його вразило? І хто це був? Будьте уважні, саме про це ми зараз довідаємося!

II. ОСНОВНА ЧАСТИНА

1. Вивчення біблійної історії

Сьогодні ми говоритимемо про чоловіка, життя якого змінилося після зустрічі з Ісусом. До цього він був людиною, котра переслідувала та вбивала християн. Після зустрічі з Ісусом він став тим, хто проповідував Євангеліє. Колись його називали Савлом. Після зустрічі з Христом ми знаємо його як апостола Павла. Він переходив із міста до міста, щоб розповідати людям про Спасителя Христа. Павло багато подорожував, його мандрівки були несхожими одна на одну, а дуже часто й небезпечними.

Одного разу Пало побував і в Афінах, про які ми вже сьогодні говорили. Про це місто говорили чимало. Люди мріяли сюди потрапити, адже саме тут жили філософи, поети, скульптори. Архітектура міста вражала своєю красою та величністю. Звідусіль люди їхали, аби побувати в Афінах. Можливо, колись і Савл милувався б цим містом? Але тепер Павло розумів, що за цією вишуканістю та красою є те, що засмучує Христа. Це засмутило і Павла. Що саме? Придивімося до міста пильніше, пройдімося разом його вулицями — і тоді самі все зрозумієте.

Храм Зевса Олімпійського

Однією з найвідоміших споруд був **храм Зевса Олімпійського**, який мав 104 колони заввишки по 17 метрів. Нині збереглося лише 15 колон, які свідчать про великі масштаби споруди. Проте, яким би красивим цей храм не був, Павло не міг ним захоплюватися. Адже цей храм був споруджений для того, щоб приносити жертви вигаданому й несправжньому богові — Зевсу.

Храм Гефеста — великий храм, побудований на честь Гефеста — язичницького бога вогню та ковальства.

Афіна Промахос — бронзова статуя, присвячена богині Афіні Промахос, яку вважали покровителькою міста.

Парфенон — головний храм Афін, присвячений богині Афіні.

500 РОКІВ .UA РЕФОРМАЦІЇ

В Афінах розміщується найдавніший у світі театр, побудований із каменю, який став прототипом усіх античних та сучасних театрів. Проте і він був присвячений язичницькому богові Діонісу. Центральну частину театру займав вівтар, де приносили жертви Діонісу.

Театр Діоніса

Можливо, більшість людей захоплювалися величними спорудами. Але Павлу було дуже боляче спостерігати за тим, як люди вклоняються несправжнім богам, будують їм храми, зводять пам'ятники, приносять жертви, роблять ідолів. А справжнього Бога вони не знають і тому не можуть отримати спасіння. Вони витрачали гроші, золото, дорогоцінності, думаючи, що врятують цим себе. Вони вигадували різних богів, але Істинний Бог був їм не відомий.

Павлові стало шкода цих людей, які хотіли поклонятися Богові, але не знали Його. Тому він не злякався і почав розповідати їм про Єдиного Господа. Здивовані й обурені афіняни повели його в ареопаг — суд міста, який розташовувався на пагорбі, звідки найкраще проглядалися всі язичницькі храми несправжнім богам. Дивлячись на них, Павло почав виголошувати промову, яку ми зараз разом прочитаємо:

> *«Тоді Павло став посередині ареопагу й промовив: «Мужі атенські! Із усього я бачу, що ви дуже побожні. Бо, проходячи та оглядаючи святощі ваші, я знайшов також жертівника, що на ньому написано: «Незнаному Богові». Ось Того, Кого навмання ви шануєте, Того я проповідую вам. Бог, що створив світ і все, що в ньому, бувши Господом неба й землі, проживає не в храмах, рукою збудованих, і Він не вимагає служіння рук людських, ніби в чомусь Він мав би потребу, бо Сам дає всім і життя, і дихання, і все. І ввесь людський рід Він з одного створив, щоб замешкати всю поверхню землі, і призначив окреслені доби й границі замешкання їх, щоб Бога шукали вони, чи Його не відчують і не знайдуть, хоч Він недалеко від кожного з нас. Бо ми в Нім живемо, і рухаємось, і існуємо, як і деякі з ваших поетів казали: «Навіть рід ми Його!» Отож, бувши Божим тим родом, не повинні ми думати, що Божество подібне до золота, або срібла, чи до каменю, твору мистецтва чи людської вигадки. Не зважаючи ж Бог на часи невідо-*

мости, ось тепер усім людям наказує, щоб скрізь каялися, бо Він визначив день, коли хоче судити поправді ввесь світ через Мужа, що Його наперед Він поставив, і Він подав доказа всім, із мертвих Його воскресивши» **(Дії 17:22-31)**.

2. Обговорення

Запитання для обговорення біблійного тексту:

- Чим відрізняється Господь від усіх вигаданих ідолів?
- Де живе Господь? Чи потрібні Йому величні храми?
- Що дає Господь кожній людині?
- Що Господь наказує кожній людині?
- Як людина може отримати спасіння?

Звісно, не всі афіняни повірили Павлові, не всі покаялися і відкинули своїх ідолів. Так само як і сьогодні далеко не всі люди, що чують Євангеліє, приймають Господа. Проте Павло почав робити великі переміни. Він один із перших розповів язичникам про те, що існує Єдиний істинний Бог, Який прийшов у світ, помер та воскрес для спасіння кожної людини. Павло став тим, хто змусив багатьох замислитися над своєю вірою. Після його слів у кожному місці з'являлися християни. До речі, і в Афінах через деякий період зародилася перша церква. Тому слова та праця Павла були недаремні.

3. Практичне застосування вивченого

Гра «Ідоли нашого серця»

Можливо, ви дивуєтеся, як люди в той час вклонялися інших богам, скільки грошей, часу та зусиль віддавали своїм ідолам, які нічого спільного не мали зі справжнім Господом.

Проте, на жаль, ми також буваємо схожими на афінян. Ні, ми не вклоняємося Зевсу чи ще якомусь вигаданому божеству. Навпаки, ми навіть щонеділі можемо приходити до церкви. Проте так часто ми допускаємо на престол власного серця ідолів, які починають керувати нашим життям. Все це дуже неприємно Господу!

Про що я? Які ідоли можуть жити в наших серцях? Поміркуймо про це разом!

Поділіть дітей на групи. Кожній групі дайте серце, в центрі якого напис «Інтернет», «Мода», «Спорт», «Гроші». Скажіть, що ці серця — серця їхніх ровесників. Напис у центрі — це те головне, заради чого живе людина. Кожна група повинна описати життя свого ровесника. Для цього роздайте їм запитання, на які потрібно відповісти:

- Як звати цю людину?
- Скільки їй років?
- Що для неї головне?

- Яка її найбільша мрія?
- Як вона проводить свій вільний час?
- Про що думає, коли прокидається?
- На що вона витрачає свої гроші?
- Якими є її друзі?

На превеликий жаль, ці та інші речі можуть стати нашими ідолами. Звичайно, нічого поганого немає у спорті чи догляді за своєю зовнішністю. Проте якщо воно починає бути головним у нашому житті, то Господу це не приємно.

Якого ж серця очікує від нас Господь?

> Покажіть серце, в центрі якого напис «Христос». Усі разом дайте відповідь на попередні запитання. Опишіть життя людини, в центрі серця якої Христос. Поруч можете написати маленькими літерами слова «спорт», «друзі», «сім'я», «краса», «спорт» і т. п. Скажіть про те, що в центрі усіх наших цінностей і захоплень повинен бути Господь. Адже лише таким серцем, яке не вклоняється ідолам, можна догодити Богові.

4. Вивчення ключового вірша

На великому білому серці напишіть біблійний вірш. Розріжте його на частини у вигляді пазлів. Запропонуйте дітям скласти та разом вивчити вірш. Можете зробити це у формі змагання, підготувавши 2 комплекти пазлів.

> **«Хай не буде тобі інших богів передо Мною!» (Вихід 20:3).**

Думаю, що більшість із вас знає, що сьогоднішній вірш — це одна з Десяти Заповідей. Вона є дуже важливою, адже Господь ненавидить ідолів нашого серця, Він хоче, аби ми прославляли тільки Його! Мабуть, мало хто сьогодні в нашій державі не чув про Десять Заповідей Господніх. Але в Стародавніх Афінах, куди потрапив Павло, про ці заповіді нічого не чули. Люди не знали, що є Господь, Який створив їх і Який дає правила й настанови для їхнього життя. Слова апостола Павла змінили життя й думки не лише афінян, але й усього язичницького світу. Адже Павло — реформатор язичництва!

III. ПІДСУМОК УРОКУ

Перегляньте з вихованцями відео про Клейтона МакДональда. Обговоріть. Під час обговорення акцентуйте увагу на тому, що найважливішим на землі є знайти Бога і дозволити Йому зайняти панівне місце у нашому серці. Це дасть нам упевненість у вічному житті, забере страх перед смертю і допоможе змінювати навколишній світ за прикладом апостола Павла.

Я Клейтон. Я скоро умру

https://www.youtube.com/watch?v=scw-xkt_E3I

https://goo.gl/lWh9zp

IV. ДОМАШНЄ ЗАВДАННЯ:

- Вивчити напам'ять ключовий вірш.
- Перечитати книгу Дії святих апостолів 17:16-34.
- Занотовувати найцінніші думки у духовний щоденник.

V. МОЛИТВА

До речі, можливо, ніколи раніше ви не замислювалися, але ця історія стосується й українського народу. Річ у тім, що багато століть тому наші пращури також поклонялися різним несправжнім богам. У них не було Зевса, Діонісія чи Афіни. Проте вони приносили жертви й вклонялися сонцю, воді, вогню, лісу, не знаючи, що у всього цього є один справжній Творець.

Минав час. Павло та інші апостоли розповідали про Ісуса Христа, зароджувалися нові церкви, які далі поширювали Звістку про Господа по всьому світові. І сьогодні багато держав, у тому числі й Україна, називаються іменем Христа — християнськими.

Пропоную разом подякувати Богові за те, що Він нам відкрив Себе, а також будемо молитися за ті народи, які ще й сьогодні вклоняються несправжнім богам.

Урок 4*

Церква — реформатор України

Мета:

- ***освітня:*** з'ясувати з дітьми, в чому полягає роль церкви як реформатора держави;
- ***виховна:*** виховувати в дітей бажання жити праведно й благочестиво;
- ***розвивальна:*** розвивати в дітей навичку формулювання власної думки.

Біблійна основа: Дії 2:41-48.

Найважливіша думка уроку: Господь змінює людей навколо нас, якщо ми живемо благочестиво.

Ключовий вірш: *«Отак ваше світло нехай світить перед людьми, щоб вони бачили ваші добрі діла, та прославляли Отця вашого, що на небі»* ***(Матвія 5:16)***

Обладнання: Біблія; листівки із 5 Solas, що означає «тільки» (п'ять основних тез Мартіна Лютера: Тільки Письмо, Тільки вірою, Тільки благодаттю, Тільки Ісус Христос, Тільки Богу слава); картки із зображенням мобільного циферблату (клавіатури), зображенням відомих храмів; невеличкі призи; картки із числами; предмети для вивчення золотого вірша; кросворд; мультимедійне обладнання.

** Авторами цього уроку є Світлана Филипчук, Юлія Береза, а також студенти 4 курсу спеціальності «Філософія, релігієзнавство» Національного університету «Острозька академія» — Наталя Ващук, Андрій Брик, Юлія Касенич, Лілія Кукліновська, Олег Матвіїв, Вікторія Ткачук, Олександр Чорний.*

ХІД УРОКУ

І. ВСТУПНА ЧАСТИНА

Вітання. Налагодження контакту з класом.

На початку уроку вчитель проводить короткий історичний екскурс у 1517 рік — рік початку Реформації. Він може це зробити сам або ж знову запросити когось, хто уособлював би Мартіна Лютера (див. урок 1). Оповідь гостя уроку має відрізнятися від оповіді в уроці 1 дещо іншими акцентами. У цьому уроці наголошуємо на тому, що справа Лютера і його послідовників вплинула на суспільство. Рухаючись у цьому ж самому напрямі, ми говоримо про те, що сьогоднішні християни також мають впливати на суспільство.

Представте Мартіна Лютера, який розкаже про становище церкви та причини зародження Реформації, її подальші наслідки для церкви. *(Для наочності роздайте листівки з 5 Solas Лютера).*

Мартін Лютер: Доброго дня. Ми з вами зараз у 1517 році. Цей рік особливий тим, що знаменував великі зміни в історії людства. У цей період церква переживала духовну кризу. Суспільство поділялося на багатих і бідних. В образі багатих були священики і можновладці, звичайні віруючі були бідними людьми. Бідність заохочувалася і виправдовувалася словами, що «Царство Небесне належить бідним». Водночас духовенство одягалося в багате вбрання. На противагу біднякам, які задовольнялися скромними наїдками, заможні люди ставали зажерливими від надлишку їжі і багатства. Та, певно, найбільшою проблемою було зловживання священиками духовним становищем задля матеріального збагачення. Були такі речі, як симонія — продаж духовних посад для родичів; індульгенції — грамоти, придбавши які можна отримати відпущення гріхів (цей список вчитель може продовжити на власний розсуд). Церква намагалася змінити цю ситуацію, проте ці спроби були марними. І 1517-го року я прибив до дверей місцевої церкви 95 тез, в яких виявив свою позицію і бажання змінити церкву зсередини. Я наполягав на скасуванні речей, про які щойно говорив. Також заперечував необхідність духовенства, адже воно є перепоною для людей на шляху до Бога. Я вважав необхідним для кожного християнина читати Біблію рідною мовою. І в майбутньому, у 1534 році, я зробив повний переклад Біблії на німецьку мову. В подальшому мої дії викликали спротив у тогочасного священства, але я впевнений, що моя справа не була даремною. Як ви, певно, вже знаєте, з'явилося багато послідовників, які підхопили мої ідеї і понесли добрі зерна Реформації по тогочасній Європі. Жменька ідейних та Богом змотивованих людей спричинила великий рух оновлення та очищення. Масштабів того великого руху до змін я навіть і не міг собі уявити.

Вчитель дякує гостеві (той виходить) і робить висновок: «Лютер і його послідовники змінили християнство світу. На цьому уроці ми дізнаємося,

що змінювало світ 2 тисячі років тому і що може змінювати суспільство сьогодні».

II. ОСНОВНА ЧАСТИНА

1. Ознайомлення дітей з темою уроку

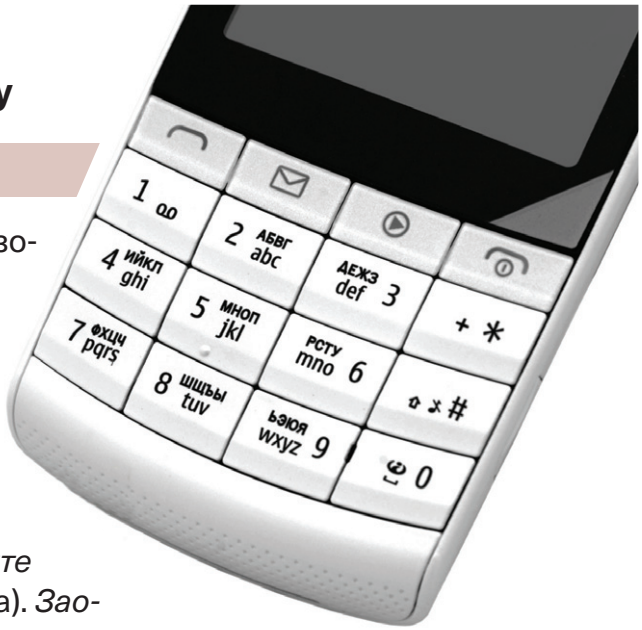

Гра «мобільний циферблат»

Умови гри: роздайте дітям картки із зображенням мобільного циферблату (клавіатури). Суть гри полягає в тому, що з поданих нижче чисел потрібно скласти слово, яке розкриє тему уроку, ключем до розв'язки використовувати циферблат мобільного телефону (*зважаючи на складність завдання для менших дітей, подумайте про підказки для них*). 736422 (Церква). *Заохотьте тих, хто впорався із завданням, призами.*

Обговорення гри та підбиття підсумків

Саме через церкву Господь змінював суспільство в І столітті, в часи Лютера і сьогодні. Давайте повернемося до самого початку, до першої церкви, яку заснували апостоли після вознесіння Ісуса. Придивімося пильніше, якою була ця церква, чим займалася і як змінювала людей навколо.

2. Читання та обговорення біблійної історії

Покажіть дітям зображення найвідоміших храмів світу. Скажіть про те, якими б красивими й величними ці споруди не були, вони не можуть змінити суспільство. Насправді змінює світ не будівля, а люди. Християни першої церкви

Церква Святого сімейства, Іспанія, м.Барселона

Собор Богоматері в сльозах, Італія, м.Сіракузи

Міланський собор, Італія

не мали храму. Вони таємно збиралися вдома, а іноді й у печерах. Проте їхнє життя змушувало інших приєднуватися до них. Щодня нові і нові люди визнавали свої гріхи і ставали християнами. Хоча церкву в той час переслідували, кількість християн щодня зростала. Чому так траплялося? Чому люди, які до цього не вірили в Христа, приєднувалися до церкви і починали слідувати за Ісусом? Мабуть, життя перших християн дасть нам відповідь на це запитання. Подивімося ближче на те, якою була перша церква.

«Отож ті, хто прийняв його слово, охристилися. І пристало до них того дня душ тисяч зо три! І вони перебували в науці апостольській, та в спільноті братерській, і в ламанні хліба, та в молитвах. І був острах у кожній душі, бо багато чинили апостоли чуд та знамен. А всі віруючі були вкупі, і мали все спільним. І вони продавали маєтки та добра, і всім їх ділили, як кому чого треба було. І кожного дня перебували вони однодушно у храмі, і, ломлячи хліб по домах, поживу приймали із радістю та в сердечній простоті, вихваляючи Бога та маючи ласку в усього народу. І щоденно до Церкви Господь додавав тих, що спасалися» ***(Дії 2:41-48).***

Як жили перші християни і чому інші хотіли бути на них схожими? Вони перебували разом у навчанні, молилися, щодня згадували жертву Христа, славили за все Бога, мали все спільне й допомагали один одному. Саме така церква, де люди люблять інших, помічають потреби ближніх, служать Богові, разом звертаються до Нього, здатна впливати на суспільство і змінювати світ навколо.

3. Вивчення ключового вірша

Прочитавши сьогоднішній золотий вірш, ми дізнаємося, що повинна робити церква, аби люди навколо почали бачити і славити Бога.

Роздайте дітям предмети, які допоможуть їм знайти в Біблії золотий вірш. Перша літера цих предметів — це літера з назви книги. На двох картах написані приклади, розв'язавши які, діти дізнаються номер розділу та вірша. Діти повинні виписати літери, скласти назву книги, знайти вірш і переписати його до зошитів.

Мило

Виделка

Апельсин

Імбир

Таблетки

Яблуко

День, на який Бог створив риб **(5)**

Кількість апостолів +4 **(16)**

4. Закріплення матеріалу

Покажіть дітям картки із цифрами:
100 тисяч; 30 тисяч; 2,5 мільйони; 11 тисяч; 450.

Запитайте, що можуть означати ці цифри. Дайте дітям можливість відповісти. Тоді поясніть, що кожна з цих цифр — це біль нашої країни. Це чиїсь сльози, до яких не байдужа церква. Християни покликані допомагати тим, кому важко, і цим змінювати суспільство. Розкажіть дітям значення кожної цифри.

100 тисяч

Саме стільки дітей-сиріт в Україні. Це діти, які не мають маминої ласки й татового захисту. Проте церква не байдужа до них. Наші брати і сестри їздять в інтернати, дружать із ними, привозять солодощі та подарунки, навчають і просто люблять.

30 тисяч

Саме стільки людей в Україні живуть на вулицях. Є люди, які не мають житла. Вони не мають теплого ліжка і гарячого чаю. Проте в багатьох церквах помічають таких людей, дають їм одяг, їжу й розповідають про Бога.

2,5 мільйони

Саме стільки людей з інвалідністю проживає на території України. Це люди, які мають особливі потреби. Не всі з них можуть бачити й ходити. Проте всі вони потребують уваги й допомоги. Багато церков організовують зустрічі й табори для людей із різними вадами.

11 тисяч

Приблизно стільки людей в Україні щороку помирає від наркотиків. Звільнити від цієї залежності може лише Бог. Тому християни різних церков розповідають школярам та студентам про те, що алкоголь, куріння, наркотики — це не лише шкода для здоров'я, але й гріх, що віддаляє душу від Бога.

450

Саме в стількох людей щодня виявляють онкологічне захворювання, відоме в народі як рак. Це страшна недуга, яка забирає багато коштів на лікування. А найголовніше — люди через неї знесилені й розчаровані. І церква не байдужа до них. Багато християн відвідують хворих, допомагають їм, моляться за них і розповідають про Бога, Який може дати зцілення й потіху.

III. ПІДСУМОК УРОКУ

5. Кросворд

Давши відповідь на запитання кросворду, ми зрозуміємо, через кого Господь хоче змінювати сьогодні Україну.

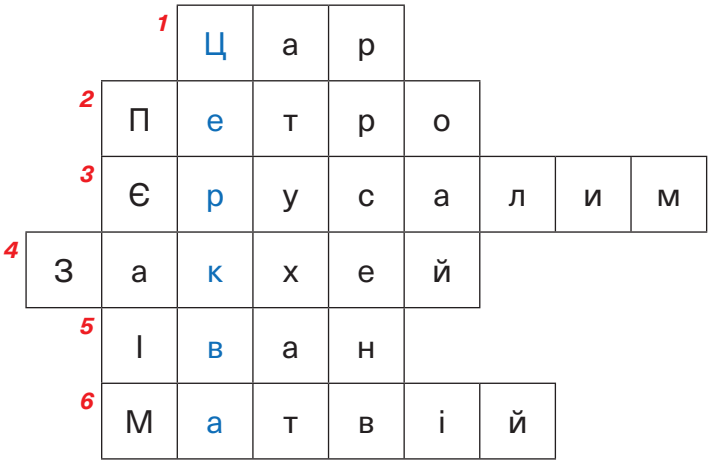

Запитання до кросворду:

1. Ким був Ірод?
2. Хто зраджував Ісуса тричі?
3. Місто, в яке Ісус в'їжджав на віслюку.
4. Хто виліз на дерево, щоб побачити Ісуса?
5. Як звали сина Єлисавети та Захарія?
6. Автор одного з Євангелій.

Саме через церкву Господь хоче сьогодні змінювати нашу країну і весь світ. Але для того, щоб люди бачили Бога, церква повинна любити Христа, переживати один за одного й допомагати своїм ближнім.

IV. ДОМАШНЄ ЗАВДАННЯ:

- Вивчити напам'ять ключовий вірш.
- Перечитати Дії 2:41-48.
- Намалювати, сфотографувати, зробити колаж чи написати твір про свою церкву.

V. МОЛИТВА

Помоліться разом із дітьми за потреби суспільства, вашого міста. Помоліться і про вашу церкву, за ті служіння, які звершує церква.

Урок 5*

Твоє серце — реформатор сьогодення

Мета:

- ***освітня:*** навчити дітей берегти чистоту власного серця, від якого залежить життя;
- ***виховна:*** виховувати бажання довіряти Богові своє життя;
- ***розвивальна:*** розвивати в дітей логічне та творче мислення, зв'язне мовлення.

Біблійна основа: Книга Неемії, 4 розділ.

Найважливіша думка уроку: стан серця визначає, яким буде наше життя.

Ключовий вірш: *«Над усе, що лише стережеться, серце своє стережи, бо з нього походить життя» (Приповісті 4:23).*

Обладнання: Біблія; мультимедійне обладнання; відео; кросворд; ілюстрація із зображенням серця людини, лимон, апельсин; каміння, пісок, банка, слова ключового вірша, матеріали для ручної праці «Будинок мого серця» *(Додатки «Серце 1», «Серце 2»).*

* *Авторами цього уроку є Світлана Филипчук, Юлія Береза, а також студенти 4 курсу спеціальності «Філософія, релігієзнавство» Національного університету «Острозька академія» - Наталя Ващук, Андрій Брик, Юлія Касенич, Лілія Кукліновська, Олег Матвіїв, Вікторія Ткачук, Олександр Чорний.*

ХІД УРОКУ

І. ВСТУПНА ЧАСТИНА

Вітання

Вчитель налагоджує контакт із класом, а також обговорює з учнями, що таке народ, чого він вартий і чим саме він може бути сильним.

Діти, ви, напевно, знаєте, що українці — це дуже багата нація, яка має сильний войовничий характер. В українців є все, щоб стати вільним, нескутим народом: і велична історія, і працьовиті люди, і потужний духовний потенціал, але народу важко піднятися на вищий рівень, щоб разом творити свідоме суспільство. Ми постійно ставимо перед собою низку гострих запитань — чому так? Розуміння того, що відбувається навколо кожного з нас, замало для реальних змін — зміни мають відбуватися в кожного особисто! Україна буде щасливою, якщо у серці кожного українця буде жити щастя, вона буде доброю, якщо кожен її мешканець буде добрим, буде радісною, якщо всі ми радітимемо, буде успішною, якщо кожен із нас досягатиме успіху!

ІІ. ОСНОВНА ЧАСТИНА

1. Мотивація навчальної діяльності

Запропонуйте дітям розгадати кросворд, який підкаже їм, від чого залежить життя кожного з нас.

					1 С	О	Л	О	М	О	Н
2 Н	А	З	А	Р	Е	Т					
			3 М	А	Р	І	Я				
					4 Ц	А	Р				
			5 Х	Р	Е	С	Т				

Запитання до кросворду

1. Наймудріший цар.
2. Населений пункт, де виростав Ісус.
3. Ім’я матері Ісуса.
4. Ким був Саул?
5. На ньому розп’яли Ісуса.

2. Повідомлення теми уроку

Від нашого серця залежить наше сьогодення і майбутнє. Чим особливе серце? Яким воно повинно бути? Про це ми говоритимемо на цьому уроці, тема якого — «Твоє серце — реформатор сьогодення».

3. Ілюстрація до теми уроку

Покажіть дітям зображення серця. Запитайте, що вони знають про цей орган.

Наведіть цікаві факти про серце.

- У здорової людини частота серця — 72 удари на хвилину.
- За один день серце робить 100 000 ударів, а за рік — 3 600 000.
- Щодня серце виробляє такий обсяг енергії, якої б вистачило для переміщення 20 вантажних машин на відстань 32 кілометри.
- За життя середньої тривалості серце перекачує близько 5,7 млн літрів крові.

Завдяки серцю кров досягає усіх частин тіла. Без серця людина не може жити. Робота серця — це життя. У Біблії теж іде мова про серце. Проте коли Господь каже нам про серце, то має на увазі не орган, без якого немає життя. В Біблії «серце» — це центр наших думок, прагнень, переживань. І саме це визначатиме, яким буде наше життя.

4. Вивчення біблійної історії

Майже 100 років минуло, як частина ізраїльського народу повернулася з полону. Проте святиня євреїв — місто Єрусалим, а зокрема його стіни, потребували відбудови. Неемія — єврей, який будучи посадовцем за правління перського царя Артаксеркса I, добився права на відбудування стін Єрусалима й отримав титул намісника над Юдеєю. У ті часи саме стіни здебільшого були показником міцності і величі міста. Очевидно, що в той час Ізраїль із містом-фортецею розцінювався б як потенційна загроза для навколишніх народів. Саме тому араби, амонітяни, ашдодяни і намісник Самарії Санваллат змовилися, щоб перешкодити відбудові мурів. Неемія і народ могли злякатися, зупинити працю і почати захищати місто. Проте вони вчинили інакше. Вони вирішили не складати стратегію захисту, а звернутися до Бога, впокорити своє серце перед Ним і просити допомоги в Нього. Вони молилися до Бога, щоб Він відвернув загрозу нападу, і *«Господь зламав їхній задум»*. Проте Неемія не зупинився на цьому: він мудро розподілив обов'язки між чоловіками. Половина з них відбудовувала стіну, половина вартувала. Проте навіть будівничі завжди тримали при собі зброю: *«А в кожного будівничого його меч був прив'язаний на стегнах його, і так вони будували...»* **(Неемії 4:12).**

З цієї історії ми бачимо, що всі зміни відбуваються в першу чергу з сердець людей. Для того щоб здобути перемогу, потрібно впокоритися перед Богом. Сьогодні ми не будуємо міста. Але кожен із нас прагне якихось перемог: хтось

хоче добре вчитися, хтось мріє про гарну роботу, щасливу сім'ю, міцну державу. Та все це ми не досягнемо своїми силами. Те, з чого починається наша перемога, — це серце. Поки наше серце надіється на себе, живе в гріхах, далеке від спілкування з Господом, навіть мріяти не треба про перемогу. Адже наш успіх і щастя залежать від того, чи є Бог в нашому серці. І якщо Він є центром нашого серця, то все інше в нашому житті збудується й буде на своїх місцях. Будівництво потрібно починати з фундаменту, бо він є основою. Так само й будівництво щасливого життя потрібно починати з основи — нашого серця.

5. Предметний урок

Покажіть дітям лимон та апельсин. Запитайте, який сік поллється з них, якщо стиснути фрукти. Логічно, що з лимону не потече солодкий сік. Адже з лимону може потекти лише те, чим він наповнений. Так само і з нашим життям. У житті не може бути добрих слів, правильних вчинків, хороших стосунків, якщо серце наповнене злом. Для того щоб випромінювати й робити добро, треба дбати про це добро в серці, яке не можливе без присутності Бога.

6. Ручна праця

«Будинок мого серця»

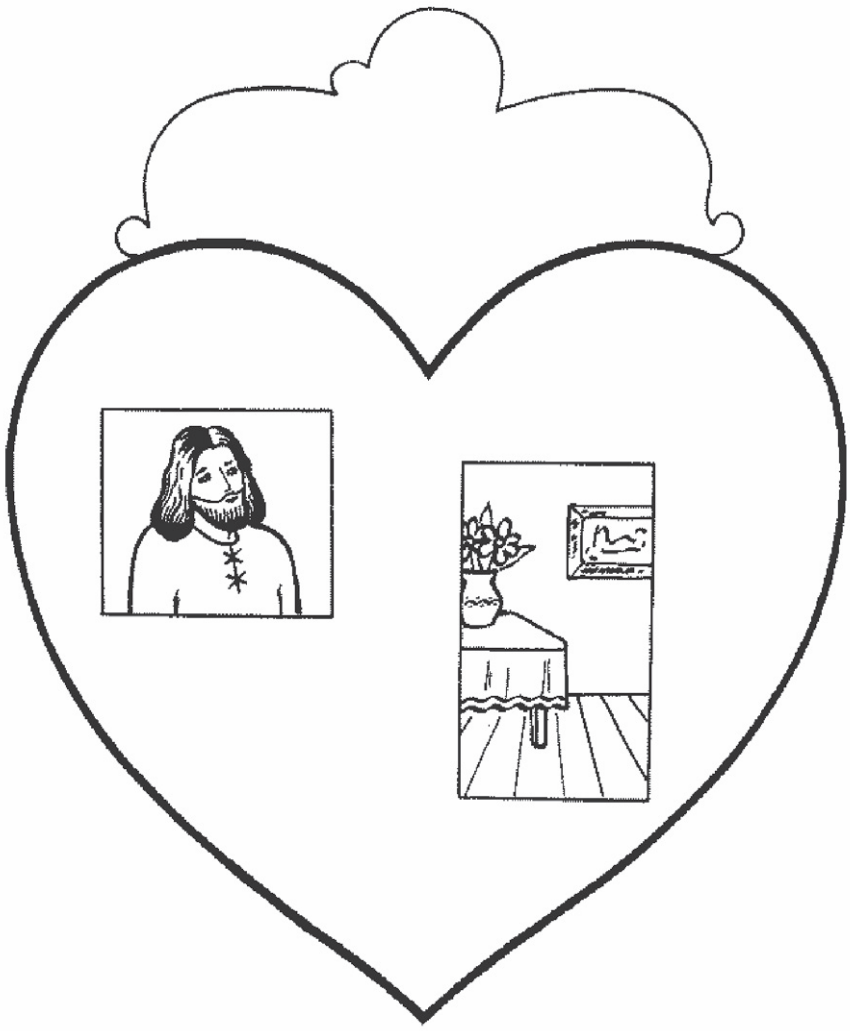

Зробіть із паперу зображення серця у вигляді будинку, де живе Христос. Зробіть прорізи для вікна й дверей на верхньому серці. Наклейте його на нижнє серце так, щоб двері й вікно не були заклеєні й могли «відкриватися»:

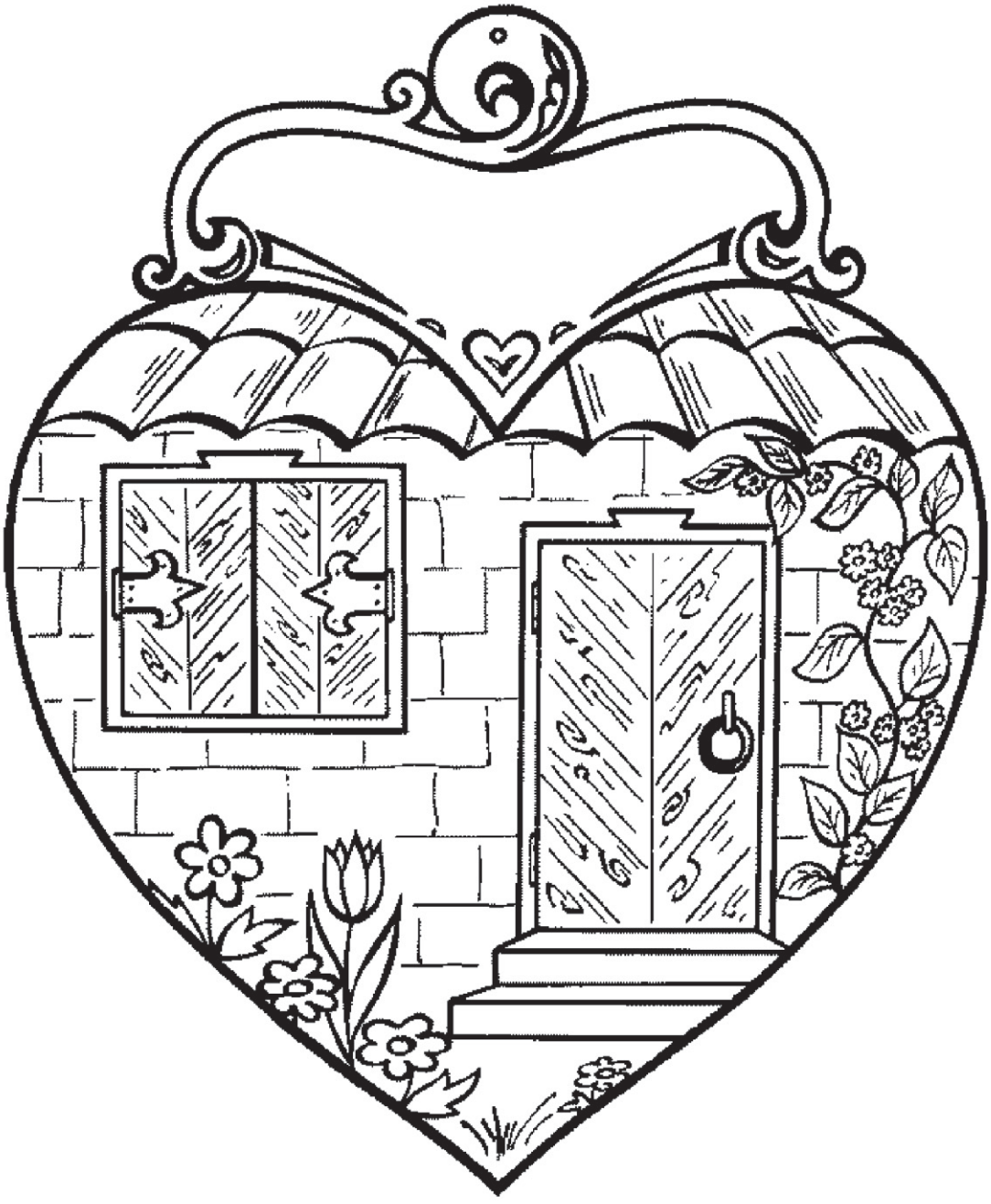

Висновок

Якщо ми хочемо, аби наше життя було чистим, приємним, щасливим, доглянутим, як цей будинок, то треба пам'ятати: життя залежить від того, хто живе в нашому серці. Якщо там Христос, — наші думки, бажання, вчинки будуть приємними Богові. Якщо ж Христа в серці нема, то погляд, бажання, рішення, дії будуть спрямовані на гріх. Неможливо збудувати добре, успішне приємне Богові життя, якщо у ньому не живе Ісус.

6. Наочність «Каміння і пісок»

> *Каміння, через яке зростає віра і яке є правильною основою нашого серця, — це молитва, читання Біблії, служіння, свідчення про Христа. Пісок — це щоденні справи.*

Насипте в банку пісок так, щоб у нього не поміщалося каміння. Часто ми можемо саме так будувати своє життя: наповнювати своє життя усім, крім найголовнішого. Ми можемо гуляти, їсти, спати, вчитися, працювати, розважатися, відпочивати. Але якщо це в житті головне, то на «каміння» просто не залишиться часу і місця. Що ж робити?

Висипте все з банки. Спершу покладіть каміння, а тоді засипте все піском — тепер усе поміститься. Якщо в нас правильна основа, то все інше в житті теж влаштується, нам нічого не заважатиме і на головне завжди буде місце.

А з чого ти розпочинаєш свій день? Чим наповнюєш своє серце? Про що найбільше дбаєш і переживаєш? Про каміння чи про пісок? Про стіни чи про фундамент? Про зовнішній успіх чи про чисте серце? Адже справжній успіх залежить від того, яким є наше серце.

9. Перегляд відеоролика

Подивіться разом із дітьми відео (*виберіть із нижченаведених*). Поговоріть із ними про те, чому, на їхню думку, одні люди читнять неправду, а інші — правду. Чому одні люди допомагають ближнім, а інші — байдуже оминають їх. Від чого залежить наша поведінка?

1. Дев'ятилітня школярка Рейчел Беквіс ціною свого життя врятувала десятки тисяч людей!

https://www.youtube.com/watch?v=OEstM5a3smA

https://goo.gl/H6Lbg0

2. «Втрачений гаманець: гроші чи совість?»

https://www.youtube.com/watch?v=yv0ij3p3UOU&t
https://goo.gl/8YSH32

3. «Вагітність чи Краса»

https://www.youtube.com/watch?v=TE_zXZShDds
https://goo.gl/03pKXE

10. Вивчення ключового вірша

Напишіть кожне слово вірша на окремому аркуші. Дайте їх дітям і попросіть скласти зі слів вірш.

> Вірш, який вивчається на уроці, є засторогою, що потрібно берегти найперше серце. Бо від стану серця залежить усе наше життя.

III. ПІДСУМОК УРОКУ

Історія людини без рук та ніг

Розкажіть історію чи покажіть дітям відео про Ніка Вуйчіча. Це людина, серце якої належить Богові. Він вдячний Господу за все, що трапляється в житті. Тому всупереч важким обставинам, є щасливим та успішним. Життя Ніка є прикладом того, що щастя залежить не від зовнішнього, а від внутрішнього, не від тіла, а від душі, не від здоров'я, а від стану серця.

Короткі біографічні відомості

Християнський проповідник, мотиваційний тренер та директор неприбуткової організації «Життя без кінцівок» — Ніколас Джеймс Вуйчич.

Народився 4 грудня 1982 року в Мельбурні в сім'ї сербських емігрантів і мав рідкісну патологію: у хлопчика були відсутні кінцівки — обидві руки і обидві ноги (частково була одна стопа з двома пальцями, що дозволило хлопчику в подальшому навчитися ходити, плавати, кататися на скейті, грати на комп'ютері і писати). Закінчив Університет Гріффіта (Брисбен, Австралія) у 2004 році.

Він об'їздив близько 57 країн, виступаючи у школах, університетах та інших організаціях. Бере участь у телешоу й пише книги. Його перша книга «Життя без обмежень» (Life Without Limits: Inspiration for a Ridiculously Good Life) вийшла в 2010 році. Зараз проживає в Каліфорнії, США.

12 лютого 2012 року одружився з Канае Міяхарі, а 14 лютого 2013 року у них народився син — Кійосі Джеймс Вуйчич. 7 серпня 2015 року — другий син Дейан Леві Вуйчич. Нік міг обрати шлях, яким ідуть інваліди, але він пішов дорогою здорових людей: він не визнавав, що він інвалід. Нік не хотів, щоб його доглядали, він усього хотів навчитися сам.

Нік Вуйчич дуже переймається долею людей, які мають подібні вади, а особливо тих, хто живе в Україні. «Мене надихає бачити Україну, де людей із обмеженими можливостями показують на телебаченні. Я хочу надихнути вас, як країну, і надалі інтегрувати людей з особливими потребами. Настане день, коли Україна буде стабільною, і буря мине. Я сподіваюся, що майбутнє покоління українців буде справжньою зміною, яка має відбутися. Покоління чесності і щедрості. Покоління, яке матиме настрій і вдячність, щоб досягати кращих успіхів».

Також він дає численні поради для українців. «Але коли успіх прийде, не покидайте країну — залишайтеся тут, скільки зможете. І допоможіть іншим українцям знайти свої мрії. Найшвидший шлях із депресії — нагадати собі, за що можна бути вдячним. Найкращий спосіб — піти й допомогти комусь, хто страждає: нагодуйте голодного, послужіть бідному, змусьте дитину в онкологічній лікарні посміхнутися. І припиніть думати про себе».

Напевно, варто задуматися над його словами. Якщо навіть така, зовні безпорадна людина, може повноцінно жити та змінювати світ навколо себе, то уявіть собі, наскільки великий ваш потенціал та можливості. «Якщо я намагаюся змінити щось на краще, сподіваюся, ви теж спробуєте змінити щось навколо себе, у своїй сфері впливу. Якщо всі спробуємо, так і відбудуться зміни».

І насамкінець, Нік Вуйчич щиро вірить у хоробрість українців: робити щось, навіть коли боїшся. «Якщо знайшов те, за що можна вмирати, — саме заради цього треба жити. Інакше, для чого живеш: щоб існувати, бути добрим і померти».

Серце все відчуває, воно здатне до співчуття та байдужості, тому і здатне реформувати. «Майте терпіння, Україна не залишиться там, де є сьогодні. Є майбутнє, і я молюся, щоб воно було яскравим».

IV. ДОМАШНЄ ЗАВДАННЯ:

- Вивчити напам'ять ключовий вірш.
- Перечитати книгу Неемії, 4 розділ.
- Занотовувати найцінніші думки у духовний щоденник.
- Творчий проект: намалювати малюнок, написати історію чи підготувати інсценівку, яка б розкривала істину одного з біблійних текстів:

«Бо чим серце наповнене, те говорять уста його!» (Луки 6:45).

«Бо де скарб ваш, там буде й серце ваше!» (Луки 12:34).

V. МОЛИТВА

Помоліться разом за те, щоб Господь робив наші серця чистими і приємними для Нього, аби, змінюючи свої серця, ми могли реформувати суспільство.